

SUVANNON

SEUTU

SAKKOLAN, METSÄPIRTIN JA
VUOKSELAN PITÄJÄLEHTI

Evakkoja pyykillä Vehmersalmen Puutosmäen Pitkälähdellä kevättalvella 1940. Laina Nuora (vas.) ja Alma Kuperinen, oikealla Tapani ja Toimi Kuperinen, muut Soinisen talon väkeä. Laina Nuora kertoo evakkoonlähdestä kahden alle kaksivotiaan lapsensa ja 90-vuotiaan mummon kanssa sivulla 10. Kuva Petäjäarvi-kirjasta.

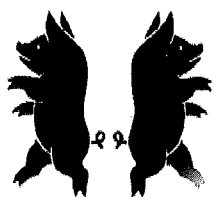
SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI

N:o 1 * 2006
H E L M I K U U

SUVANNON SEUTU nro 1/2006:

* Evakkoon lähtö ja sijoittuminen
Suvannon seudulta, s. 4-5	* Jäähyväiset kotiseudulle s. 15
* Ei sitä ymmärrä, s.6	* Virkin virkkeet s. 16
* Metsäpirtin apteekin ja
apteekkarin evakkotaival, s. 6-7	* Vuoksela-seuran toimintaa s. 16
* Lähtöjä tuntemattomaan , s. 8	* Arepyhän illassa, s. 17
* Kortit ja kirjeet säilövät muistoja, s. 9	* Kesän matkatarjontaa, s. 18-19
* Evakkotielle mummon
ja pienokaisten kanssa, s.10	* Kotiseutumatkailta, s. 20-21
* Missä ovat petäjärväläiset
evakot jälkeläisineen?, s. 11	* Keljan taistelujen muisto säilyy s.22-23
* Vuokselaisten kaksi lähtöä, s. 12-13	* Pärekeinun ja sotapoikain muistot, s. 24
* Matkantekoa pois kotoa s. 14	* Rotuporsaat suksilla, s. 25
* Kun talvisota syttyi, s. 15	* Poisnukkuneita ja merkkipäiviä, s 26-29
	* Kaalikeittoa ja piimäkkua, s. 29
	* Huittisten Karjalaiset 60-vuotiaaksi, s. 30

Sakkola-Museo

Kuokkalan
museoraitilla
Lempäälässä
on talvikaudella
avoinna vain
ennakkotilauksesta.

Tiedustelut:
Antti Hynnä p. 040 849 0048
Hannu Turkinen p. 040 581 4398
Elsa Mäkelä p. 040 706 9483

SAKKOLAN
HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan
historiaa on edelleen
saatavana,
samoin muitakin teoksia!

Kirjoja voi hankkia Osuuspankin
konttorista Lempäälässä.
Kirjoja myyvät myös Eino Kuisma,
Punkalaidun, sekä Lempäälässä
Anneli Kuisma ja Aaro Viskari.

**Anneli Kuisma hoitaa
postitettavat tilaukset,
puh. 03- 3748 410**

Postilähetyksistä peritään
lisäksi lähetykskulut.

Muista myös muut
Sakkola-tuotteet -
uutuutena tyylikkääät silkkiset
solmiot ja huivit!

Kenelle
palautetaan
Mikko Viskarin
perikunnan
kuvat?

Mikko Viskarin perikunta on
lähettänyt Vilakkalan kyläkirjaa
varten valokuvia.

Kenelle kuvat saa palauttaa?
Kuvien omistajalta
yhteydenottoa odottaa
Teuvo Viskari,
Laasolantie 156, Orivesi,
puhelin 03- 335 2422.

Vilakkala-kirjan tekeminen jat-
kuu. Tavoitteena on saada kirja
julkaistua tämän vuoden aikana.

PAUKUN
PALSTASetumaa –
virolaisten ”Karjala”

Viron kaak-
koiskulmassa
oleva Setumaa
eli Petserin alue
liitettiin Tarton
rauhassa vuon-
na 1920 vuotta
aikaisemmin
itsenäistyneen
Viron
tasavaltaan.

Alue on ollut satoja vuosia samalla
tavalla kuin Karjalakin idän ja lännen
raja-alue. Siellä ovat kohdanneet
idän ja lännen kirkko samoin kuin
sotajoukotkin.

Setumaan väestö, setukaiset, ovat
suomen sukuista kansaa. Setukielitä
pidetään toisaalta oman kielenään,
mutta myöskin viron kielen murteena.

Uskonnoiltaan virolaiset ovat yleisesti
ottaen luterilaisia, mutta setukaiset
ovat ortodokseja. Samalla tavalla me
suomalaiset olemme yleensä luterilaisia
ja Venäjän puoleisen Karjalan asukkaat
ortodokseja. Karjalan kieltä pidetään
toisaalta suomen kielen murteena, mut-
ta myöskin omana kielenään.

Vuonna 1944 Neuvostoliitto siirsi
Viron ja Venäjän välistä rajaa siten,
että kaksi kolmasosaa Setumaasta ja
Petserin kaupunki siirrettiin Viron
sosialistisesta

neuvostotasavallasta Venäjän fe-
deratiiviseen neuvostotasavaltaan,
Pihkovan oblastiin. Rajan siirtoa pe-
rusteltiin kansalaisten vaatimuksilla,
vaikka todellisuudessa ei edes alueen
venäläisiltä kysytty mitään setukaisista
puhumattakaan.

Neuvostovallan aikana Setumaan hal-
ki piirretty raja ei käytännössä estänyt
kansalaisten keskinäistä kanssakäymis-
tä – kunhan kulkuluvat ja passit olivat
kunnossa. Neuvostovallan romahdettua
ja Viron itsenäistyttyä uudelleen vuonna
1991 Viron ja Venäjän väliseksi rajaksi
muodostui de facto vuoden 1944 raja,
vaikka de jure pidettiin kiinni Tarton
rauhan rajoista. Näin ollen Petserin

alue jäi Venäjän puolelle. Tätä rajaa
ei ole virallisesti hyväksytty, koska
Venäjän duuma jätti rajasopimuksen
ratifioimatta.

Nyt Setumaan halkova raja on todelli-
nen raja, Venäjän ja Euroopan Unionin
välinen raja, jota ei voi ilman viisumeita
ylittää. Raja on samalla tavalla hankala
sikaläisille asukkaille kuin meille on
muun Suomen ja Venäjälle jääneen
Karjalan välinen raja.

Etelä-Virossa suhtaudutaan Petserin
alueeseen samalla tavalla kuin Suo-
messä suhtaudutaan pakkoluovutettuun
Karjalaan. Virossa on kansanliike
Setumaan ja Petserin kaupungin liittä-
miseksi takaisin Viron tasavaltaan. Vi-
rolaiset katsovat, että Venäjä miehittää
laittomasti Venäjän puolelle jäänyttä
Setumaan osaa. Siellä voidaan kai
puhua samalla tavalla Setumaa takaisin
-liikkeistä kuin meillä puhutaan Karjala
takaisin -liikkeistä.

Hannu J. Paukku

Sakkola-Säätiön
valtuuskunnan puheenjohtaja
Harjatie 5, 32210 LOIMAA
p. 02-7628152, GSM 0500-741296
hannu.paukku@punkalaidun.fi

Kutsu Sakkola-Seuran vuosikokoukseen

Sakkola-Seura ry:n sääntömääräinen vuosikokous pidetään sunnuntaina
19. helmikuuta 2006 klo 13.00 Karjalatalolla Galleria-salissa (3.kerros),
Käpylänselä, Helsinki.

Kokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

- toimintakertomus, tilinpäätös ja tilintarkastajien lausunto
- päätetään jäsenmaksun suuruus
- vahvistetaan toimintasuunnitelma sekä tulo- ja menoarvio vuodelle 2006
- valitaan puheenjohtaja vuodeksi kerrallaan
- valitaan kolme johtokunnan jäsentä erovuoroisten tilalle
- kolmeksi vuodeksi sekä enintään kolme varajäsentä vuodeksi
- valitaan tilintarkastajat ja heille varajäsenet

Virallisten asioiden jälkeen keskustelua ajankohtaisista asioista.
Seuraava jäsenkirje lähetetään keuhällä. Tärkeimmät tiedot toiminnasta ovat
vuoden aikana Suvannon Seudussa.

Kokouksen jälkeen on mahdollisuus katsoa Karjalatalolla Karjalaisen
Näyttämön näytelmä ”Koiraa saa paikan”. Näytelmän liput maksavat Karjala-
kortilla 12 euroa ja näytelmä alkaa klo 15.00. Huom! Lippuvaraukset seuran
puheenjohtajalta 10.2. mennessä tai Karjalan Liitosta: puh.09-728 8170,
050-550 1721.

Tervetuloa joukolla kokoukseen (kahvitarjoilu) ja näytelmää katsomaan!

Johtokunta

Suvannon Seutu
-lehden
seuraavat
teemanumerot:

Numero 2, maaliskuuhuhtikuuh:

* Pääsiäisperinteet ja vuoden-
kierron mukaiset tavat ja
tapahtumat karjalaisessa
kulttuurissa.

KIRJOITA NÄISTÄ TIETO-
JA JA MUISTIKUVIA, lähetä
aineisto 10.3. mennessä
toimituksen yhteyshenkilöille!

Numero 3, toukokuuh:

* Äitienpäiväperinteet ja ur-
heilusta pitäjissämme.

Evakkoon lähtö ja sijoittuminen Suvannon seudulta

Sota otettiin Suomessa huomioon mahdollisuutena, johon katsottiin aiheelliseksi varautua. Evakuointisuunnitelmia kehitettiin 1920-luvulta lähtien. Alunperin lähtökohta oli puhtaasti sotilaallinen. Väestö piti siirtää pois sieltä, missä se häiritsi

mahdollisesti omia sotatoimia.

Vähitellen ajattelu muuttui. Jos kerran taistellaan rintaman takaisen väestön turvaamiseksi, tuli väestö evakuoida vihollisen haltuun jääviltä alueilta. Tältä pohjalta valmistui 1.9.1939 viimeinen evakuointisuunnitelma, joka

oli varsin yleispiirteinen. Karjalaisen evakuointialueiksi muodostuivat Vaasan, Turun ja Porin sekä Kuopion läänit, joihin myöhemmin liitettiin vielä Häme. Ennen toista evakuointia, joka alkoi kesäkuussa 1944, suunnitelmaa täydennettiin.

Metsäpirtistä lähdettiin ensimmäisinä

Ensimmäinen evakkoon lähdön päivä oli 16.10.1939. Tällöin oli määräys jättää talot, jotka sijaitsevat noin seitsemän kilometriä lähempänä rajaa, esimerkiksi Tapparista Viisjoen kylään asti.

Useimmat jäivät pitäjän keskustaan sukulaisten luo. Osa väestöä lähti jo tällöin pitemmälle. He viettivät ensimmäisen talven Savossa, missä Rantasalmel-

la ja Pieksämäen tienoilla oli varauduttu ottamaan vastaan evakkoja.

Sodan alku yllätti useat aamuaska-reista. Taipaleen joen ylitys lossilla oli hidasta, kunnes saatiin moottoriveneet avuksi. Iltaan mennessä kaikki olivat päässeet toiselle rannalle. Osa kiersi Kiviniemen sillan kautta kohti pohjoista.

Vaasan lääni oli pirttiläisten ensimmäinen virallinen sijoittumisalue.

Kylittäinen sijoittuminen:

Seinäjoen kauppalaan: Metsäpirtinkylä ja Kirkonkylä

Nurmoon: Metsäpirtinkylä, Malakki, Hatakanmäki, Hatakka ja Martinkorhola

Seinäjoen mlk: Kirkonkylä ja Kosela

Ilmajoelle: Kosela ja Koukunniemi

Kurikkaan: Koukunniemi, Lapaneinen, Vaskela ja Raaju

Korsnäsiin, Ylimarkkuun, Närpiöön ja Kaskisiin: Taipale

Teuvalle: Taipale, Arkuntanhua ja Neusaari

Jurvaan: Arkuntanhua ja Joentaka

Kauhajoelle: Neusaari, Terenttilä, Saaronen, Vanhajaama, Viisjoki ja Korholanjaama

Lapväärttiin: Tappari ja Saaronen

Kristiinaan, Karijoelle, Siipyyhyn ja Isojoelle: Saaronen

Laihialle: Joentaka ja Vanhajaama

Peräseinäjoelle: Hatakka, Martinkorhola ja Sunikkala

Jalasjärvelle: Korholanjaama, Raaju, Sunikkala, Paloniemi, Haapsaari, Jaama ja Kirvesmäki

Talvisodassa tuhoutui valtaosa pitäjän rakennuksista. Niinpä lokakuun 1941 alussa Metsäpirttiin oli palannut vain neljä henkilöä ja vuoden 1944 alussa palanneita oli 577, eli vajaa 10 prosenttia. Vain terijokelaisten paluuprosentti jäi vieläkin pienemmäksi.

Maanhankintalain mukaisessa sijoitussuunnitelmassa vuodelta 1945 metsäpirttiläiset sijoitettiin huomattavasti etelämmäksi Turun ja Porin läänisiin ja uudet sijoituspaikat kylittäin olivat:

Kodisjoelle: Malakki

Mynämäkeen: Kosela ja Koukunniemi

Vehmaalle: Viisjoki, Arkuntanhua ja Raaju

Yläneelle: Martinkorhola, Hatakka ja Terenttilä

Laitilaan: Metsäpirtinkylä, Korholanjaama, Joentaka, Lapanainen, Haapsaari, Taipale ja Sunikkala

Karjalaan: Neusaari

Lokalاهدelle, Pyhärantaan, Uuteen-kaupunkiin ja sen maalaiskuntaan: Saaronen

Kalantiin: Paloniemi

Kalastajat sijoitettiin Uuteenkaupunkiin, sen maalaiskuntaan, Pyhärantaan, Pyhämaahan ja Kalantiin taikka niin halutessaan järvien äärelle. Vuonna 1971 Metsäpirtissä syntyneitä oli 3527 henkeä ja he asuivat kaikkiaan 299 kunnassa. Eniten heitä oli Turun ja Porin läänissä 1380 henkeä ja seuraavaksi eniten Uudenmaan, Vaasan ja Hämeen lääneissä. Vuonna 1987 syntyperäisiä pirttiläisiä oli 2409 henkeä ja he asuivat 260 kunnan alueella.

Vuokselasta Vilppulaan

Vuokselasta väki lähti ensimmäisen kerran evakkoon marraskuun lopulla.

Sijoittuminen kylittäin:

Kiskon kuntaan: Alhola, Hirvisaari, Uusikylä ja Virkkilä

Perniöön: Humalainen, Kuninkaanristi, Noisniemi, Päiväkivi ja Uusikylä

Suomusjärvelle: Noisniemi ja Räihäranta

Muurlaan: Räihäranta ja Uusikylä

Heti kun oli mahdollista, vuokselalaiset palasivat innokkaasti takaisin koteihinsa. Kun Karjalan väestöstä keskimäärin 67 prosenttia palasi takaisin mailleen, niin Vuokselaan palasi kaikkiaan 85,5 prosenttia asukkaista.

Kun 17.6.1944 oli edessä lopullinen lähtö, niin osoite oli Keuruu ja sen ympäristökunnat. Vuoden 1945 maanhankintalain sijoitussuunnitelmassa lopullinen jako oli:

Renkoon: Alhola ja Hirvisaari

Tammelaan: Räihäranta ja Päiväkivi

Tyrvännölle: Noisniemi ja Kontula

Hattulaan: Kuninkaanristi ja Uusikylä

Kalvolaan: Uusikylä

Näihin pitäjiin sijoittui myöhemmin myös pyhäjärveläisiä ja muolaalaisia. Tilastotiedon mukaan 1971 syntyperältään vuokselaisia asuin 208:ssa kunnassa yhteensä 1689 henkeä ja vuonna 1987 196:ssa kunnassa 1437 henkeä. Hämeessä asui lähes puolet ja seuraavaksi suosituin oli Uudenmaan lääni.

Kooste:

Ilmi Pesonen

Lähde, Leo Paukkunen:

Siirtokarjalaiset nyky-Suomessa

Ollikaisen evakkokaravaani Sakkolasta. Kuva Pirjo Lillsunden.

Sakkolasta Tampereen seudulle

Tampereen ympäristö oli Sakkolan evakuoinnin suunta marraskuun lopulla 1939. Pika-asutuslain mukainen sijoitussuunnitelman:

Ruovedelle: Arkuntanhua, Hovi, Karhola, Kelja, Lohijoki, Ojaniemi ja volossula

Tampereelle: Haitermaa, Röykkylä ja Sakkolankylä

Aitolahdelle: Haitermaa, Petäjäjärvi ja Sakkolankylä

Lempäälään: Haparainen ja Petäjäjärvi

Kangasalalle: Haparainen

Vilppulaan: Kaarnajoki, Kottila, Lupre ja Ojaniemi

Ylöjärvelle: Kahola, Valkjärvi ja Viiksanlahti

Tottijärvelle: Kiviniemi ja Riiska

Nokialle: Kiviniemi ja Riiska

Orivedelle: Lapinlahti, Röykkylä ja vilakkala

Juupajoelle: Lapinlahti

Kuruun: Petäjäjärvi ja Riiska

Viialaan ja Urjalaan: Riiska

Kun kannas oli vallattu takaisin kunnan esikunta saapui Sakkolaan 5.9.1941 ja alkoi välittömästi myöntää paluulupia erityisesti sellaisille, jotka saattoivat osallistua siivoustöihin. Rakennuksia oli säilynyt 315 ja korjauskelpoisia oli lisäksi 190. Asukkaista palasi kotiseudulleen 85 prosenttia, mikä on todella korkea luku, kun otetaan huomioon, että kunnan eteläosa oli ollut sotatoimialuetta.

Toinen evakuointi määrättiin tapahtuvaksi 11.6.1944. Määränpäinä olivat edellisestä evakuoinnista tutut seudut. Lopullinen sijoittuminen oli kylittäin:

Lempäälään: Haitermaa, Pannusaari ja Kiviniemi

Vesilahdelle: Petäjäjärvi, Hovinkylä ja Lupre

Viialaan: Kiviniemi ja Kottila

Tyrväälle: Vilakkala, Kovero-oja, Lohijoki ja Purpua

Pirkkalaan: Sakkolan kk ja Viiksanlahti

Punkalaitumelle: Haparainen, Lapinlahti, Riiska, Arkuntanhua, Ojaniemi, Valkjärvi, Röykkylä ja volossula

Huittisiin: Karhola, Kelja ja Kaarnajoki

Messukylään: Tikansaari

Tottijärvelle: Sakkolan kk.

Sakkolan kalastajat sijoitettiin Eurajoelle ja halukkaat järvien äärelle.

Vuonna 1971 oli alkuperäisiä sakkolalaisia 4737 ja heidät oli sijoitettu 307:een kuntaan. Lähes puolet asuin Hämeen läänissä, lähes viidennes Turun ja Porin läänissä ja seuraavaksi suosituin oli Uusimaa. Vuonna 1987 asui Sakkolassa syntyneitä eniten Tampereella, Helsingissä ja Lempäälässä, suuruusjärjestyksessä.

*Suvannon Seutu 1/2006:
teemana EVAKOT, sivut 4-15*

Ei sitä ymmärrä

Olen elänyt muutaman merkillisen päivän, kun olen koonnut aineistoa tähän lehteen. Omien läheisten elämän vaiheet ovat tunkeneet ajatuksiin. Isä kirjoittaa 4.11.1939 päivätyssä kirjeessään äidille Peksämäkeen käyneensä kotona Saaroissa ja ruokkineensa navetassa olleet kanat.

Me äitien ja mummojen sylissä kotoa lähteneet, voimme vain aavistaa sen hädän ja kauhun, mihin useat pirttiläiset 30.11.1939 heräsivät. Vaikka miten sen tilanteen koettaisi sopeuttaa nykyiseen elämään, se menee yli käsityskyvyn.

Oli jätettävä koti ja lähes kaikki tuttu, elämään kuulunut. Oli lähdettävä tyhjin käsin kohti tulevaisuutta, mistä ei mitään tiennyt. Oli paettava henkensä edestä.

Näitä haavoja elämästään irti revityt ovat kantaneet itsessään koko ikänsä. Useat ovat poistuneet luotamme taakkansa uuvuttamina aivan liian varhain.

On totta, että aika parantaa, minkä pystyy. Sodan ja rauhan tutkija on todennut, että sodan kokemukset vaikuttavat sen kokeneissa ja heidän jälkeläisissään aina viidenteen sukupolveen asti. Eli omalla kohdalla vasta vunukan lapsenlapset ovat sodasta vapaat.

Jotkut ovat fyysisesti vahvoja, toiset taas kestävät henkisiä paineita. Mutta jokaisella meistä on heikot kohtamme. Sodan jättämät jäljet, vanhemmista siirtyvät, ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat meissä yhä, emmekä me sille mitään voi.

Joillekin muistot ovat vielä niin kipeitä, etteivät he ole voineet mennä katsomaankaan entistä kotipaikkaa. Eräänlainen torjuntareaktio lienee myös silloin tällöin esiintyvä vihamielinen suhtautuminen luovutetun Karjalan nykyisiin asukkaisiin.

Evakkokärsimys ja kodin menetys ei varmastikaan ole jalostanut ketään. Ehkä tästä koettelemuksesta selviäminen ja uuteen elämään juurtuminen on kuitenkin antanut meille valmiuksia katsoa vähän laajemmasta näkökulmasta elämää eteenpäin.

Ilmi

Metsäpirtin apteekin

On paljon evakkoon lähteneiden kertomia tarinoita. Ei niinkään tule ajatelleeksi miten kauppa taikka esimerkiksi apteekki evakuoitiin. Metsäpirtin apteekin tarina on julkaistu alan ammatillisessa julkaisussa 1980-luvulla. Tässä lyhennelmä Annikka Penttilän jutusta.

Moskovan rauhan seurauksena 57 apteekkioikeuden haltijaa menetti apteekkinsa. Koska he eivät ilman valtioneuvoston lupaa saaneet harjoittaa ammattiaan, ryhtyi lääkintöhallitus järjestämään heille uusia apteekkioikeuksia ja toimintamahdollisuuksia. Pirkimykseenä oli tarjota liikevaihdoltaan ja paikkakunnaltaan menetettyä apteekkia vastaava uusi apteekki.

Lääkintöhallitus piti myös oikeuden mukaisena ja inhimillisenä, että iäkkäät ja sairaalloiset apteekkarit voitaisiin sijoittaa jo valmiina olevien, apteekkioikeuksiltaan avoimien, apteekkien haltijoiksi.

Kesäkuun 21. päivänä 1940 valtioneuvosto hyväksyi lääkintöhallituksen esityksen luovutettujen alueiden apteekkien siirtämisestä. Kun siirtomääräykset tulivat, ryhtyivät apteekkarit kiireesti pystyttämään uusia apteekkejään, joista useimmat avasivat ovensa syksyn kuluessa.

Rajan pinnasta evakkoon

Apteekkari Armas Koskenvuo ehti olla Metsäpirtin apteekkarina tasan

”Täkkäät ja sairaalloiset apteekkarit voitaisiin sijoittaa jo valmiina olevien, apteekkioikeuksiltaan avoimien apteekkien haltijoiksi.”

”Lähtiessä ajattelin panna talon spriipullojen avulla palamaan, kun katollekin oli tullut jo yksi kranaatti.”

vuoden, kun sota syttyi ja oli lähdettävä. Rouva Koskenvuo ja tämän sisar, jotka molemmat olivat farmaseutteja, työskentelivät myös apteekissa ja lisäksi oli vielä oppilas. Apteekkari lähetti perheensä pois jo lokakuussa.

Myös apteekki oli evakuoitu hyvissä ajoin. Tavarat lähetettiin Lappeenrantaan sotilasapteekkiin. Kun sota ei alkanutkaan, lääkintöhallitus pyysi avaamaan apteekin uudestaan, koska Metsäpirtissä oli vielä paljon asukkaita. Apteekkari haki tärkeimmät tavarat takaisin. Kaikki Lappeenrantaan jäänyt tavara pelastui. Tosin kuorma kiersi paikasta toiseen päätyäkseen lopulta Alavudelle. Matka aiheutti tietysti hävikkiä. Rautaviinipullot oli juotu, mutta tyhjät pullot kulkivat kuormassa, Koskenvuo muistelee.

Käkisalimesta oli soitettu apteekkarille 29.11. puolilta päivin ja kerrottu, että Raudun asemalla on apteekin evakuoimista varten kaksi tavaravaunua. Kun autot kolmen maissa tulivat hakemaan kuormaa, niin pakattuna oli vain kaksi kolia, koska ei ollut enempää pakkauslaatikoita. Apteekkarin omia tavaroita pelastui ainoastaan sohvakaluston tyynyt, joille hän teetti myöhemmin entisenlaiset puurungot. Kuormaan otettiin myös jonkin verran kunnanlääkäri Silventoisen tavaroita.

– Lähtiessä ajattelin panna talon spriipullojen avulla palamaan, kun katollekin oli tullut jo yksi kranaatti, mutta kun apteekkiin sijoitettua väliainetta sairaalaa ei oltu vielä evakuoitu,

ja apteekkarin evakkotaival

se kiellettiin. Talo paloi sitten myöhemmin samana päivänä, Koskenvuo kertoi. Apteekki sijaitsi Metsäpirtin keskustassa Koselassa, Viisjoen sillankorvalla, nykyisen kunnantalon paikalla.

Reellä liikkuja poimi apteekkarin kyytiin ja vei Taipaleen sillan yli, mistä matka jatkui jalkaisin kohti Käkisalmea. Muutaman kilometrin päässä apteekkari pääsi sotilasautoon.

– Kun illalla kahdeksalta jatkoin junalla eteenpäin, oli koko alue yhtenä tulimerenä niin pitkälle kuin taivaanranta riitti. Matka jatkuin tavaravaunussa Kouvolaan ja sieltä Riihimäen kautta Forssaan. Kun olin 30.11. aamulla klo 8.20 lähtenyt kotoa olin perillä Forssassa seuraavana iltana klo 22.30, Koskenvuo muistelee.

– Oltuani välillä Iisalmen apteekkia hoitamassa sain Veitsiluodon apteekin siirtoapteekkina. Omaisuuteni korvausrahoilla pystyin hankkimaan sinne

”Minua käskettiin evakuoimaan apteekki jonnekin Keski-Suomeen.”

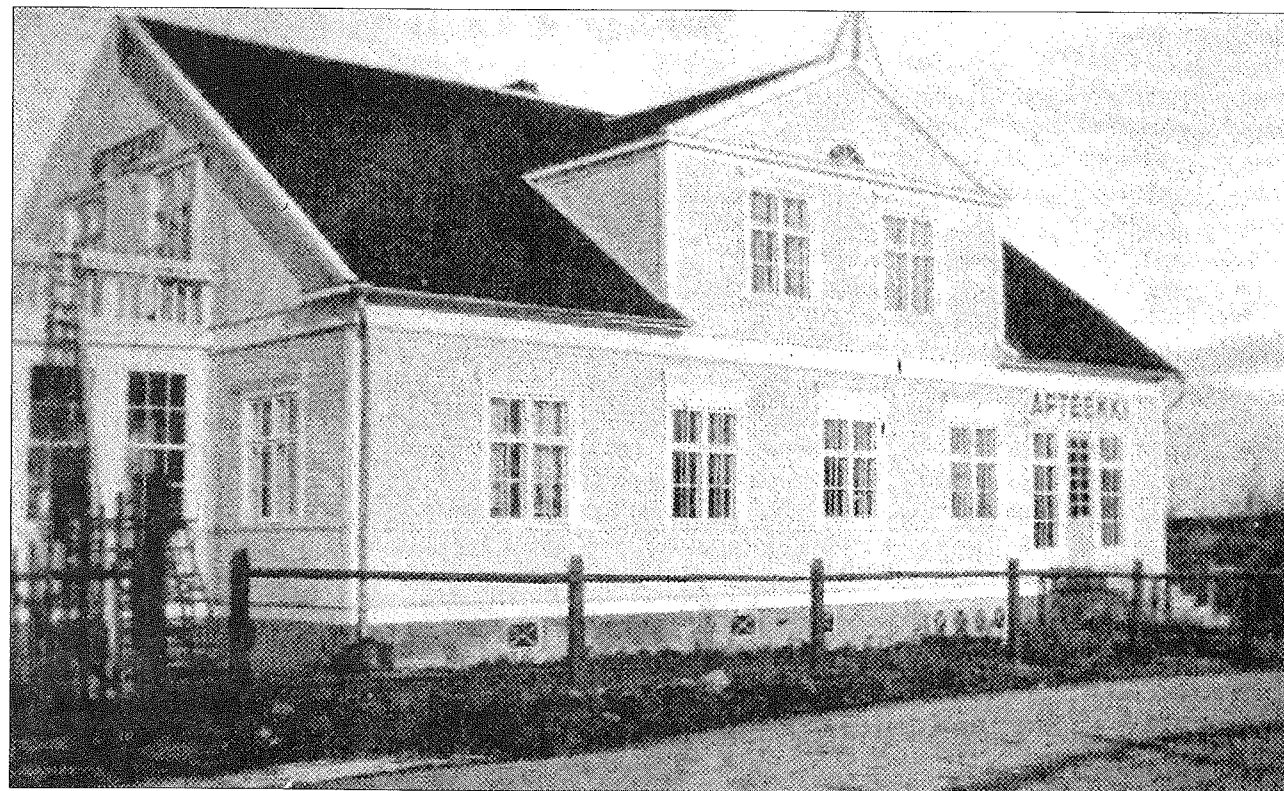
ainoastaan uuden puukaluston. Lapin sodan aikana tämän apteekin tuho oli hiuskarvan varassa, koska aivan lähellä ammuttiin tykeillä. Minua käskettiin evakuoimaan apteekki jonnekin Keski-Suomeen. Edellisestä evakuoinnista viisastuneena kieltäydyin, ellei määrätä jotakin tiettyä paikkaa. Niinpä tavarani säilyivät pakattuina Veitsiluodossa. Kemissä tuhoutui kaksi apteekkia ja kun uusien tavaroiden saaminen kesti kauan, kävivät kemiläiset hakemassa Veitsiluodosta lääkaineita.

Jatkosodan aikana Koskenvuolle tarjottiin apteekin perustamista Kurkijoelle. Hän kävi katsomassa paikkaa.

Sikäläistä apteekkia ei oltu tuhottu. Siellä oli muun muassa tonneittain lutikanmyrkkyä, jota venäläiset olivat tuoneet omiin tarpeisiinsa. Kurkijoelle sijoittuvan haara-apteekin hoitaminen Kemistä käsin tuntui Koskenvuosta mahdottomalta, joten tämä hanke raukesi.

– Kemissä olin vain vaikeimman ajan. Sodan jälkeen muutin Alavudelle, jossa olin apteekkarina 34 vuotta. Lopetin työt oltuani apteekissa yhteensä 59 vuotta.

”Siellä oli muun muassa tonneittain lutikanmyrkkyä, jota venäläiset olivat tuoneet omiin tarpeisiinsa.”

Metsäpirtin apteekki.

Lähtöjä tuntemattomaan: Anjan lähtö

Metsäpirtin koilliskolkassa, 300 metrin päässä Neuvostoliiton rajasta asui Anja Lehtisen (os. Hämäläinen) perhe Tapparin kylässä, lähellä Laatokan rantaa. Lokakuussa tuli kehoitus jättää koti. Aluksi perhe vietti yöt kahden kilometrin päässä äidin serkun luona. Päivällä vanhemmat kävivät kotona eläimiä ruokkimassa ja lypsämässä. Muutaman päivän kuluttua tuli määräys siirtyä kauemmaksi.

Seuraava paikka oli kotoa kuuden kilometrin päässä, äidin siskon luona Saaroisissa. Tällöin piti järjestää myös karjan hoito uudestaan. Äidin serkku Emma lähti viemään omia ja myös Anjan perheen lemmiä Kirvuun. Kun molemmilla perheillä oli emakot ja niillä pieniä porsaita, niin näistä huolehtiminen jäi Anjan äidille.

Muutaman vuorokauden jälkeen oli siirryttävä taas kauemmas rajasta, Metsäpirtin kirkonkylään. Emakoille löytyi lähti läheisestä navetasta. Sitten 30.11. aamulla isä oli mennyt navetalle järjestelemään porsaiden kuljetusta Rautuun. Anja, silloin 9-vuotias, muistaa miten isä tuli hätäntyneenä sisään ja sanoi äidille: Nyt täytyy kai porsaiden vieminen jättää, hyvä kun päästään itsekin.

Miehet olivat yrittäneet valjastaa hevosta reen eteen. Nuori hevonen pelkäsi hirmuisesti ammuntaa ja meteliä. Se hirnui ja hyppi pystyyn takajaloilleen. Kun valjastaminen ei onnistunut, isä päästi hevosen vapaaksi ja antoi mennä omille teilleen.

Ikkunat helisivät, tykkien jylinä oli kova. Taloja paloi jo kirkonkylässäkin. Tuli kiire. Äiti laittoi isän reppuun neljä ruisleipää, eikä muuta. Anja teki nyttin, johon keräsi kahvia, sokeria, uuden villatakin, uuden leningin ja sinivalkoisen filtin. Sitten shaalin kulmat solmuun ja äkkiä maantielle.

Sotilaita ajoi kuorma-autoilla rajalle päin ja takaisin. Molempiin suuntiin oli lavoilla kuormaa. Siviiliväkeä oli tienvarsilla odottamassa kyytiä. Viimein tuli auto, joka otti Anjan ja koko joukon lavalle. Hetken päästä Anja muisti nyttinsä ja alkoi sitä kysellä. Sotilas sanoi karusti: Hyvä kun itsekin pääsette pois.

Seuraava yö kului tädin luona Sakkolassa. Sitten asemalle ja junaan. Ilmahälytykset katkaisivat matkan monta kertaa. Pieksämäen asemalla perhe odotti jatkokuljetusta ja söi äidin leipomia eväsläipiä. Linja-autolla

jatkettiin hankasalmelle. Kansakoulun tiloissa lotat tarjosivat lämmintä velliä ja leipää. Seuraava etappi oli Konneveden kirkonkylän kansakoulu, missä oli paljon evakoita. Taas velliä ja yöpymisen viltin alla lattialla.

Aamulla koululle tuli paikkakuntalaisia ihmettelemään evakoita ja valikoimaan kenet kotiinsa ottaa. Helvi Ritvanen ja tämän sisar ottivat mukaansa Anjan, tämän vanhemmat, pikkusiskon ja mummon. Kesän alkuun elettiin Kuikan talossa, kymmenen kilometrin päässä Konneveden kirkonkylästä. Sitten perhe muutti Rantasalmelle.

Liisan muistelmat

Isä ja äiti lähtivät kuuden aikaan linja-autolle. Pikkuserkkuni Sauli, joka oli meillä isän apulaisen, kävi viemässä heidät. Takaisin tullessaan hän ehti riisua hevosen ja viedä sen talliin. Minä oli navetan vintillä, kun kuulin kovia tärehdyksiä lähellä. Katsoin ulos ja näin Raudun Palkealan kylän ilmiliekeissä. Kranaattien tulo jatkui.

Laitoimme lehmille, sioille ja muille eläimille lisää ruokaa, koska ei niitä voinut ottaa mukaankaan. Saulin kanssa laitoimme kaksi hevosta valjaisiin ja yhden perään juoksemaan. Siinä hädässä ei osattu täyttää rekiä tai valjastaa hevosta isän myllyttämän jauhokuorman eteen. Ei siinä tullut mieleen rippilahjat tai rahat. Määräys oli, että täytyi olla mukana kuivaa muonaa muutamaa päivää varten. Pakkasin repun, mutta se jäi pihapolulle, kun etsin koirani. Se oli mennyt räiskettä pakoon enkä löytänyt. Katsoin huoneisiin, että kaikki jäi kuntoon. Muut meillä asuneet sukulaiset olivat lähteneet jo aikaisemmin. Ovia en lukinnut. Aloitimme sen vaivalloisen evakkomatkan, minä ja Sauli.

Matkan aikana suojauduimme monta kertaa kranaateilta ja lentokoneilta. Metsäpirtin kirkonkylä oli tulossa. Sieltä useat joutuivat lähtemään suoraa sängyistä eikä lapsilla ollut päällä muuta kuin yövaatteet. Minulla oli kaksi hametta, kun olin laittanut toisen navettahameen päälle. Annoin toisen Taurenien lapsille. Savu ja käry täyttivät ilman. Kesti useita tunteja, ennen kuin pääsimme Taipaleen joelle ja siitä yli.

Yöksi päästiin isoon taloon Pyhäjärvelle. Matka jatkui aamulla. En muista saimmeko aamulla mitään suuhun pantavaa. Kotoa lähdin eilinen leipä vatsassa. Viikon kesti matka, ennenkun saavuimme Erosen taloon Rantasalmen Hiltulan kylään. Meidät ja hevoset otettiin ystävällisesti vastaan. Talonväki kyseli vanhemmistamme, kun me, melkein vielä lapset, olimme matkassa kolmen hevosen kanssa. Sinä iltana he eivät saaneet vastauksistamme selvää, koska itkimme niin katkerasti. Naapurissa asui siirtoväen huoltomies. Hän antoi ohjeita vanhempien löytämiseksi. Kahden viikon päästä sain kuulla vanhempieni olevan Juvalla.

Liisa Koskinen, tuolloin 17 v.

Kortit ja kirjeet säilövät muistoja

Niilo Rantakarin kortti Rautalammilta äidilleen Tuusulaan

Sakkolan Vilakkalan koulun opettajaperhe oli evakuoitu muiden vilakkalaisten tapaan Rautalammille.

Sipilämäen pommitusten saattelemana, Sakkolan asemalta lähtien ja Elisenvaaran asemalla ryssän pommitusten tuhojoen tultua raivatuksi junamatka jatkui Rautalammille, jonne tultiin 22.6. (?)1944. Isäni em. kortti on leimattu 30.6.

Isäni Kaarlo Niilo Rantakari oli kotiutettu ikänsä perusteella, v. 1903 syntyneenä. Näin hänellä oli mahdollisuus auttaa äitiäni perheen ja tavaroiden evakuoinnissa. Muuton jälkeen isäni sai kutsun rintamalle ja oli mukana Ilomantsin mottitaistelussa. Äitini Hilda o.s. Vilko oli tuolloin 38-vuotias ja veljeni Mauno oli kymmenvuotias ja itse (Risto) olin kolmevuotias. Isä kirjoittaa korttiansa kissojen noutamisesta.

Äitini kertoi minun kovasti ikävöineen Vilakkalaan jääneitä kissoja, siksi isä on näin yllättävän ajatuksen kirjoittanut korttiin.

Postikortti (ns. virallinen postikortti arvo 2 mk) on osoitettu Emäntä Iida Rantakarille Nuppulinnaan.

Kortin teksti on seuraava:

"Rautalampi, 30/6-44. Täällä olemme olleet kohta viikon päivät. Rautjärveltä joukkoni löysin. Ei siellä mitään hätää heillä ollut. Paremmiin pääsivät nyt tulemaan, kun olin mukana itse.

"Sieltä ostettiin minulle puku, alushousut ja vaatearkku, äidille takki ja yöpuku ja kaikkea muuta."

"Äitini kertoi minun kovasti ikävöineen Vilakkalaan jääneitä kissoja, siksi isä on näin yllättävän ajatuksen kirjoittanut korttiin."

Asuntokin oli tiedossa, kun kävin täällä yksinään etukäteen. Se on kirkonkylässä. Tässä on leskirouvalta oma talo. Poika on sodassa. Hänellä on keittiön lisäksi kolme kamaria ja iso sali. Asumme salissa ja saamme käyttää keittiötä. Ennen hän ei ole ottanut vuokralaisia, eikä siirtolaisia. Hyvin olemme sopineet olemaan ainakin tähän saakka. Makuuvaatteita ja kaikkea mitä tarvitsemme annettiin aluksi kun eivät omat tavarat olleet vielä saapuneet ja vieläkin olemme talon sänkyvaatteissa, kun omat vaatteet ovat matkalla kastuneet ja olemme niitä kuivatelleet. Hienoa täällä on. Matokin luistavat käydessä lattialla, kun se on sileä ja liukas. Rouva on kantakirjaston hoitaja ja kirjoja on paljon kotonakin. Tavarat taitavat muut tulla paitsi kukat ja kissat, jotka jäivät kotiin lähtiessämme. Pääseekö sitten koskaan niitä hakemaan. Eihän siellä vielääkään ryssää ole ja hyvähän on, jos ei pääse tulemaankaan. Monet ihmiset ovat menettäneet kaikki tavaransa pommituksissa tai ovat jääneet suorastaan junaan lastaamatta. Panin kaikki itse rautatievaunuihin. - Täällä kirkonkylässä asuu Kivistön Katrikin perheineen. Holopainen. Heillä on oma talo. Kävin illalla kylässä. Sain pari lahnaa. Kerhoneuvoja Pitkänen on täältä kotoisin. Täällä on ollut hyvä pito. Terveisin Niilo".
"Läh N. Rantakari Rautalampi Kirjoilla (Hanna Malinen)"

Veljeni Maunon kirje isällemme rintamalle Rautalammilta 15.8.44

"Rakas Pappa."

"Nyt me olemme täällä Hankamäessä. Äiti pääsi tänne opettajaksi.

Alakoulu alkoi eilen kouluun ei tullut kuin yksi Sakkolan poika. Kiurun Alli meni matkoille niin hän ei ole vielä tullut. Me kävimme äidin kanssa Helsingissä. Risto jätettiin Revolle. Sieltä ostettiin minulle puku, alushousut ja vaatearkku, äidille takki ja yöpuku ja kaikkea muuta. Sitten me menimme Tikkurilaan ja olimme siellä yhden yön. Sitten mentiin Niittylään ja käytiin Tapiolassa, Raitalassa ja Valosella.

Täällä on paljon naapureita Aulis Eeva, Antero Repo, Tapio Kuuppo ja Aarre Hinkkanen. Kalevi Eeva meni tehtaaseen töihin. Minä menen huomenna kirkolle. Me lähetämme sinulle paketin".

"Mauno os. Rautalampi Hankamäki"

(Niittylä on isämme syntymäkotina. Tapiolassa, Raitalassa ja Valosella asuivat isäni sisarusten perheet)

Maunon kirje isälleen rintamalle:

Rautalampi 17.8.44
"Rakas Pappa."

"Me lähetämme sinulle paketin. Siihen pannaan sisälle korppuja, korviketta ja pikkuleipiä.

Me kävimme tänään marjassa alakoululaisten kanssa. Minä sain noin litran verran".

Edellä mainittu kortti ja kirjeet osoittavat, miten nopeasti evakoidut sakkolalaiset aloittivat arkipäivän toimet uudella kotipaikalla.

Risto Rantakari

Evakkotielle kohti tuntematonta mummon ja pienokaisten kanssa

Laina Nuora, o.s. Kuparinen joutui evakkotielle kahden pienen lapsen ja 90-vuotiaan mummon kanssa. Ohessa otteita sakkolalaisen perheen evakkoon lähdön tunnelmista joulunseudulta 1939.

Petäjäjärven kylän väki heräili aamuun 30.11.1939. Itärajan takaa kuului amuntaa ja tykistönkin laukauksia. Olin hakemassa kaivolta vettä, kun sydäntä riipaisi: sota on alkanut. Aamun valjetessa alkoi Raudun suunnalta virrata naisia, lapsia, vanhempaa miesväkeä, eläimiä. Samassa metsän takaa syöksähtivät mustanharmaat lentokoneet, kuin surmanlinnut matalalla lentäen. Vihollisen koneet – sota oli siis totta.

Päivällä omat sotilaat kulkivat talosta taloon ilmoittanen, että viimeinen evakkojuna lähtee Petäjäjärven asemalta illalla kello 19.20. Siihen on siviiliväen ehdittävä.

Keitin lapsille kauravelliä pulloihin ja laitoin välttämättömät vaatekappaleet matkalaukkuun, ja reppuun leipää ja voita, repun kannattimiin monet vaihtokengiksi.

Illan hämärtyessä valjasti Eemeli, mieheni veli, hevosen reslaren eteen. Tähän evakkorekeen kannoimme puolivuotiaan Liisi-tyttären ja vajaa kaksivuotiaan Yrjö-pojan, jotka käärin morsiustäkkeihini. 90-vuotias Heli-mummo oli puettu talvipomppaan ja villahuiviin, loput mummon vaatteista laitettiin nyyttiin ja sidottiin hänen käsivarteensa. Siinä oli mummon maallinen omaisuus. Helmi Leppänen, mieheni serkku, lähti avukseni. Olen hänelle siitä ikuisesti kiitollinen. Himmeä valo näkyi vielä keittiön ikkunasta, kun Eemeli ohjasti hevosen kohti asemaa.

Helmin kanssa kannoimme lapset ja Eemeli talutti mummon junaan. Väkinäistä oli hänen lähtönsä kotoa, olisi halunnut jäädä kotiin tuvan nurkkaan.

Kovat penkit täytyivät ihmisistä ja juna nytkähti liikkeelle. Eemeli lähti kotiin, sillä sinne jäi karjaa, josta hän

”90-vuotias Heli-mummo oli puettu talvipomppaan ja villahuiviin, loput mummon vaatteista laitettiin nyyttiin ja sidottiin hänen käsivarteensa.”

huolehti.

Mummo puristi nyyttiään eikä puhunut mitään. Ennen pitkää hän ja lapset nukahkivat. Minua ja Helmiä ei nukuttanut, jos ei itkettänytkään. Ei jaksanut ajatella elämää eteenpäin. Juna puuskutti eteenpäin, oli kiireellä ylitettävä Kiviniemen kosken silta. Jos vihollisen pommi olisi osunut siihen, olisimme jääneet sodan jalkoihin.

Sotapoliisit tulivat ilmoittamaan saapumisesta Elisenvaaran asemalle. Siellä olisi junan vaihto. Pitkä rivi härkävaunuja odotti, ja sotilaat avustivat meitä hämärän turvissa. Matka jatkui Rantasalmen asemalle. Määränpäästämme ei ollut tietoa, mutta muutaman naapurin naisen kanssa tuumasimme jäädä Rantasalmelle. Siellä oli isäntiä rekineen vastassa, ja rekikytyt vei meidät kilometrien päähän. Meille osoitettiin turvapaikaksi asumaton mökki, aika huonokuntoinen. Hetken kuluttua ovelle koputettiin ja ystävällinen nainen toi pienen myrskylyhdyn. Hän oli poliisi Gerdin vaimo, jolla oli korissa ruokaakin mukana. Mummo oli uupunut ja nukahti vaatteet päällä. Hellaan alettiin laittaa tulta, seinustalta löytyi risukasa.

Rouva pyysi minua heille yöksi pienen lapsineni. Estelin, sillä lapset olivat olleet kaksi päivää samoissa vaipoissa ja tarvitsivat ensin pesua. Rouva lämmitti vettä lasten pesuun ja laittoi heille ruokaa. Saimme vähän yöunta heidän olohuoneessaan.

Muutin sitten muiden luo mökkiin lasten kanssa. Gertin perhe oli meille

ystävällinen ja auttavainen, mökkiin saatiin penkit, pöytä, olkipatja ja huolosta peittoja. Pieni Liisi-tyttö sai kätken. Yrjö-poika nukkui äidin vieressä olkipatjalla.

Joulu lähestyi. Muista lähiomaisista emme saaneet tietoa. Gerdin perheen radiosta kuulimme uutisia ja luimme lehtiä.

Jouluna valmistelut olivat vähäiset. Meille riitti, kun saimme kaksi kertaa päivässä käydä ruokailemassa koululla. Aamulla oli kauravelliä, leipää ja silakkaa, iltaruokana lihasoppaa. Ei meillä ruoan puutetta ollut.

Turvamökkimme oli lähellä kirkkoa. Punatiilestä muurattu kirkko oli 300-400 metrin päässä. Joulukirkossa kävimme. Siellä oli evakkoja muistakin pitäjistä kuin Sakkolasta.

Kirkonkellot eivät kumahdelleet eikä valon pilkahdusta näkynyt ikkunoista, ne oli peitetty tervapahvein. Kirkkoon asteli hiljaista, mieteliästä vanhempaa väkeä. Myös kirkkosali oli hyvin hämärä. Kohta kuitenkin alkoivat urut soida ja kanttori laulaa tuttua virttä ”Enkeli taivaan lausui näin...”

Kaivoin taskustani virsikirjan. Sen olin laittanut Raamatun kanssa matkalaukun pohjalle. Yritin laulaa, vaan en saanut ääntä kuuluviin. Kaikki oli niin uskomatonta. Rovasti luki jouluevankeiumin ja yritti löytää lohdutuksen sanoja, ja iloitsemaan Jeesus-lapsen syntymisen lahjasta.

Urkuparvella ei ollut lainkaan valoa. Paljon myöhemmin minulle selvisi, miksi kanttori ei valoa tarvinnut. Hän oli jo pienenä menettänyt ”silmiensä valon”, mutta synnyttänsä musiikin lahjakkuutena piti jopa urkukonsertteja.

Ensimmäisen kirjeen mieheltäni sain 24. tammikuuta 1940 – sieltä jostakin, jossa oli paukkupakkanen ja ”luotien laulu vain soi”.

Laina Nuora,
Nokia

Missä ovat petäjäjärveläiset evakot jälkeläisineen?

Vuoden 2004 lopulla ilmestyneeseen Petäjäjärven kyläkirjaan ei voitu sisällyttää paljonta tietoa petäjäjärveläisten asuin- ja elinoloista kanta-Suomessa. Se on koettu puutteeksi. Nyt haluttaisiin sitoa entinen aika nykyisyyteen. Samalla voitaisiin tuoda esille sellaisia asioita, jotka ovat jääneet pois alkuteoksesta.

Tiedot on tarkoitus alkuvaiheessa kerätä ja koottuna muodostaa tietopaketti, jonka käytöstä kirjana tai monisteena voidaan sopia erikseen. Ainakin aineisto olisi erinomainen lähde teos itse kullekin ja sijoitettuna myös Sakkolamuseoon.

Asuinpaikkakuvauksissa on tarkoitettu keskittyä kunkin itsensä mielestä tärkeimpään asuinpaikkaan. Se ei varmastikaan yleisesti ottaen ole se ensimmäinen koti, johon asetettiin evakkomatkan aluksi. Ehkä useidenkin siirtymisten jälkeen löytyi se oikea tai ehkä useampikin. Samoin perhe saattoi piankin jakaantua, jolloin Petäjäjärveltä lähteneiden ja Petäjäjärvi-kirjassa mai-

nittujen henkilöiden kotipaikat tulisi saada mukaan.

Täydelliset nimet olisivat tärkeitä heti alusta alkaen. Muita tietoja on helpompi täydentää jälkikäteen! Siis perheen pää ensin ja sitten muut, mielellään syntymäaikoineen.

Lyhyt selvitys asuinpaikoista Petäjäjärven jälkeen mukaan lukien asuminen Karjalassa jatkosodan aikana. Asuinpaikoista pitäisi selvittää milloin ja missä kunnassa ja kylässä asunto sijaitsi, mahdollisesti myös omistus.

Pääasuinpaikaksi muodostuneesta sitten pitäisi saada laajempi selvitys kuvineen ja mielellään pihapiirin karttapiiroskin.

Tärkeimmät tapahtumat perhesuhteissa ja muissa tapahtumissa, mieluummin ylle merkittyjen paikkakuntien mukaan ryhmiteltynä.

Tarkoituksena on siis saada selvitys Petäjäjärveltä tapahtuneen lähdön jälkeisistä kotipaikka- perhesuhteiden muutoksista pyrkimättä kovin yksityiskohtaisuuksiin. Useimmat entiset petäjäjärveläiset ovat jo siirtyneet nykyisyy-

destä suureen tuntemattomuuteen. Siispä niiden jälkeläisten tai sukulaisten (tai tuttavien), joilla vielä on hyvä tuntemus tapahtumista viime vuosisadan loppupuolelta suvustaan ja kotiympäristöistään, on velvollisuus esivanhempiaan ja itseäänkin kohtaan tehdä selkoa meidän karjalaisten vaikeasta ajasta Suomen sotien 1939-44 jälkeen ja siitä selviämisestä.

Lupaatte kai antaa julkaista tiedot mahdollisesti laadittavassa teoksessa sellaisena kuin Petäjäjärvi-kirjan toimituskunta katsoo sen parhaaksi tehdä. Pidetään tietenkin yhteyttä!

Selvitykset pyydetään vappuun 2006 mennessä allemerkityille.

Teuvo Kuparinen
Kastevuoreнкуja 4 B 28
02360 ESPOO
Puh 09-801 5617

Yrjö Raaska
Mantereentie
37500 Lempäälä
p. 03- 3739 541

Eduskuntavaaleista vuodelta 1939

Tammikuun lopussa Tarja Halonen valittiin jatkamaan toiset kuusi vuotta Suomen tasavallan presidenttinä. Presidentinviranhaltija ratkesi toisella äänestyskierröksellä, kun Halonen (sd.) sai 51,8 prosenttia äänistä ja Sauli Niinistö (kok.) 48,2 prosenttia.

Ohessa menneisyyden havinaa kannakselta.

Tällaiset lukemat sai edellinen polvi aikaan eduskuntavaaleissa vuonna 1939:

Puolue	Vuoksela	Sakkola	Metsäpirtti
Maalaisliitto	68,2 %	55,8%	65,1%
Sos.dem.	9,1	16,6	20,0
Kokoomus	13,0	12,1	4,3
IKL	7,8	10,1	9,9
Edistyspuolue	1,2	3,1	-

Lähde: Leo Paukkunen, Siirtokarjalaiset nyky-Suomessa.

Vuokselalaisten kaksi lähtöä evakkoon

Talvisodan alkumelskeissä joutui vat Karjalan kannakselta myös vuokselalaiset jättämään kotinsa ja lähtemään kohti tuntematonta. Takaisinpaluu entisille kotiseuduille ja uuden elämän alku jatkosodan aikana oli usko tulevaisuuteen elää esivanhempien muokkaamalla maaperällä. Tämä antoi voimia ja uskoa parempaan. Sotatoimialueella siviilien elämisen ehdot olivat tarkasti säädeltyjä, tiedot rintamilta ja sodan melskeiden äänet ja pelot läheisten turvattomuudesta varjostivat elämää. Alkukesän 1944 tapahtumat ja uudelle evakkotaipaalelle lähtö ovat vielä monen muistoissa lähtemättömästi.

Talvisodan sytyttyä vuokselalaiset evakuoitiin Pohjois-Hämeeseen keskustaajamaan Vilppula. Valtiovallan ns. pika-asutussuunnitelman mukaan lopullinen sijoitusalueeksi oli määrätty Varsinais-Suomesta Salo ympäristöineen. Talvisodan päättymisen ja jatkosodan alkamisen välisenä aikana vuokselalaiset perheet olivat levittäytyneet varsinaisen sijoitussuunnitelman kuintien lisäksi laajasti ympäri Suomea kymmenien eri kuntien alueille.

Karjalan takaisinvaltauksen jälkeen pääosiltaan suurin osa vuokselalaisista perheistä palasi takaisin Vuokselaan. Pieni osa jäi kuitenkin palaamatta jatkaen elämäänsä uusilla asuinsijoilla.

Jatkosodan loppuratkaisun lähestyessä kesäkuussa 1944 myös vuokselalaiset joutuivat lähtemään toiselle evakkotielle, joka tällä kertaa johti Pihlajavedelle, Ähtäriin ja Keuruulle. Lopullisiksi sijoitusalueiksi määrättiin eteläinen Häme eli Hattula, Kalvola, Tyrväntö, Renko ja Tammela. Vuodesta 1946 alkaen vuokselalaiset alkoivat siirtyä näille alueille ja asutustoiminta saatiin toteutettua pääosiltaan jo vuoden 1947 aikana. Uusien kotien rakentaminen alkoi ja samalla alkoi sopeutuminen uuteen asuinympäristöön.

Muistolaatta, kellot.

Evakkoonlähtö vuonna 1944

Toukokuussa 1944 alkoivat sotatoimet Kannaksen rintamalla vilkastua. Koneita lenteli usein tulittaen myös siviiliväkeä ja asumuksia.

Kesäkuun 9. päivänä alkoi Kannaksen suurhyökkäys ja puolustusrintamat murtuivat. Monen mielessä pelko ahdisti ja joutuminen taas evakkotielle oli mielessä.

Vuokselan evakuointipäälliköksi oli määrätty hoitokunnan puheenjohtaja Matti Romu ja hänelle varamieheksi maanviljelijä Paavo Kinanen. Kun vihollisia ei länsi-Kannaksella pystytty pysäyttämään, annettiin pakkausmääräys 15. kesäkuuta ja evakuointimääräys 16. ja 17. välisenä yönä. Taas oli vaikea tilanne edessä. Kuljetusvälineistä oli puute. Käyttöön saadut vähät autotkin olivat heikkokuntoisia ja hevosille ei ollut riittävästi ajureita. Lämpimiä rautatieasemia ei saatu myöskään käytettäväksi evakuointitarvaiden lastaukseen ja kaukaisemmillaakin asemilla hidasti lastausta vaunujen puute sekä autokuljetuksia vihollisen ilmatoiminta.

Hevoskuormat ja karja ohjattiin käyttämään sivuteitä armeijan vaatiessa päätiet käyttöönsä. Nämä hevosko-

lonnille osoitetut tiet muodostuivatkin tottumattomille naisajureille ja miehillekin erittäin raskaaksi suurten, varsinkin alamäkien kuluissa, kuormat kun olivat painavia, ettei hevonen pystynyt pidättämään. Pahimmilta vaaroilta välttyttiin, vaikka kuorman päällä saattoi olla pikkulapsi vaunuissaan, pieni varsa joko kuormassa tai aisaan sidottuna, tai vieläpä lehmä kuorman taakse köytettynä.

Matkanteko oli hidasta, mutta nyt oli hyvänä puolena kesäaika, joka varsinkin karjankuljetuksille tarjosi suuren edun edelliseen evakkomatkaan verraten. Suuntana nyt oli vuokselalaisilla Pihlajavesi, Keuruu ja Ähtäri. Monelle vielä jokin oma-aloitteisesti valittu paikkakunta. Hevoskuormat ja karja kulkivat satoja kilometrejä maanteitse, suurin osa junakyytiin pääsemättä. Rautatiekuljetuksin evakuoidusta omaisuudesta pilaantui huomattava osa evakuointipaikoille ja myös kokonaan jäi löytymättä omaisuutta.

Nyt toisen lähdön jälkeen jäi Vuokselaan senaikainen Iv-komppania edelleen ja viljelyspäälliköt hoitamaan mahdollista myöhempää viljan korjuuta siihen liittyvine varusteluineen.

Pyhän Ristin kirkko.

”Sodan loputtua saatiin puintikalustokin suurin piirtein evakuoiduksi.”

Maatalousneuvoja Mikko Kiurun siirryttyä keväällä 1942 korvauslautakunnan tehtäviin määrättiin hänen seuraajakseen Eino Himanen, joka oli sitä ennen rintamalta vapautunut väliaikaisesti.

Sodan jatkuessa rintamalinja Vuokselan kohdalla oli Vuosalmella, joka rajoittui Vuokselaan. Siellä oli vihollinen päässyt yli Vuoksen ja taistelut jatkuivat ankarina.

Sadonkorjuuainakin koitti sodan yhä jatkuessa ja viljaa oli saatu keväällä kylvöön entistä enemmän. Pelloilla puitiin kovalla kiireellä ja ilmatkin olivat yleensä suotuisat. Viljan seivästyksiin ei yleensä tilaisuutta ollut. Armeijalta saatiin nyt hyvin työvoimaa ja autoja puidun viljan poiskuljetukseen. Viljavajaus oli maassamme silloin suuri, joten talteen saatu vilja oli arvokasta kaikille.

Vuokselaan työskenneltiin niin kauan, että alue oli seuraavana päivänä luovutettava viholliselle. Sodan loputtua saatiin puintikalustokin suurin piirtein evakuoiduksi. Puintivälineinä olivat silloin polttomootorin käyttämät puimakoneet.

Silloin täytyi sanoa vaan: ”Hyvästi Vuoksela – vieläkö tavattaneen?”

Muistolaatta, asukkaat.

Muistolaatat välittävät tietoa jälkipolville

Vuosikymmenien aikana vuokselalaiset sopeutuivat hyvin uusille asuinsijoilleen ja hyvällä yhteistyöllä he saavuttivat paikallisenkin väen luottamuksen. Usea vuokselalainen on toiminut sijoituskunnissa eri luottamustoimissa varsin vaativissakin tehtävissä.

Vuoksela-Seura, perustettu 6.1.1950, vaalii entisen pakkoluovutetun kotiseudun muistoja ja perinteitä toimien entisen Vuokselan kunnan alueella asuneiden ja heidän jälkeläistensä keskinäisenä yhdyssiteenä.

Vuoden 1998 aikana seura hankki muistolaatat muistuttamaan jälkipolville Vuokselan kunnan asukkaiden muuttoa ja asettumista sijoituskuntiin. Laatat luovutettiin Hattulan, Kalvolan, Rengon ja Tammelan kuntien edustajille heidän valitsemilleen paikoille sijoitettaviksi kuntalaisten nähtäville. Tyrvännön osalta sijoituspaikaksi tuli Lepaan koulun tilat, kun kunta oli jo aiemmin liittynyt Hattulaan.

Vuokselan kaksi kirkonkelloa oli tehnyt omalta osaltaan myös evakkomatkan Hattulaan. Kellojen lopulliseksi sijoituspaikaksi tuli Pyhän Ristin kirkon kellotapuli.

Hattulan seurakunnalle on luovutettu muistolaatta kertomaan kellojen tarinan. Laatta on nähtävillä Hattulan Pyhän Ristin kirkon kellotapuln seinässä.

Taisto Virkki

Matkantekoa pois kotoa

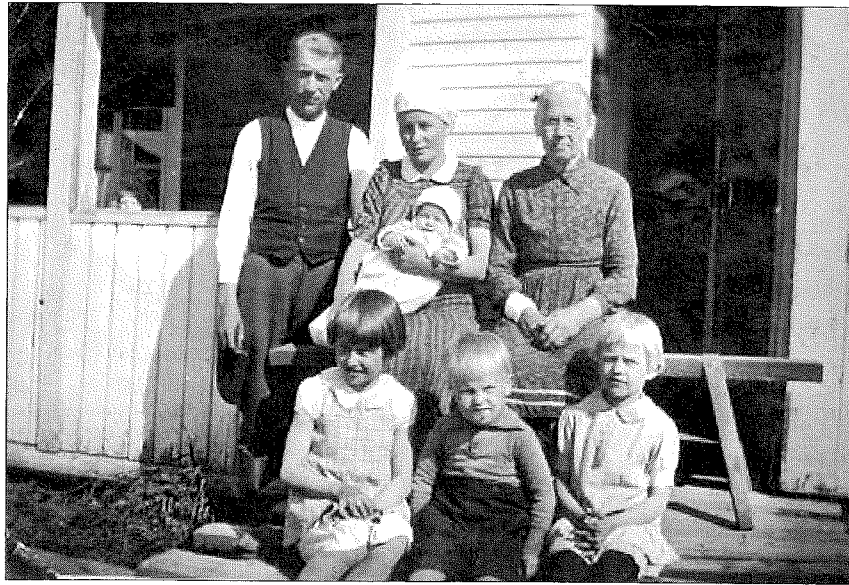
Evakkomatka vuoden 1944 kesäkuussa oli alkanut Vuokselan Päiväkivestä kylästä. Rakkaat kotimaiset, rehevä luonto kasveineen ja kukkineen ja kauniit Ison Vuoksen selän maisemat oli pakon edessä jätettävä ja lähdettävä kohti tuntematonta. Evakkomatkan kokemukset kokivat aikuiset ja lapset kukin omalla tavallaan. Tässä on 7-vuotiaan tytön muistikuvia matkasta Keski-Suomessa kohti uutta kotia.

On syyspäivä, kuulas ja kirkas, auringsäteetkin tuntuvat vielä lämpöisinä poskillä. Se saa unohtamaan, että istumme hevosen vetämillä rattailla ja menossa täysin outoja teitä kohti kylää ja taloa, josta tiedämme vain nimen. Äiti pitelee ohjaksista ja mummo on koonnut luin kanaemo meidät lapset siipiensä suojaan. Tie on kapeaa kylätietä. Sitä reunustavat suuret kuuset. Hieman avaruutta maiseman tulee, kun hevonen vetää kuormansa mäenpäälle, josta näkyy edessä olevaa taivalta seuraavaan mäkeen ja mutkaan.

Ei puhuta paljon. Kesä kaikkine tapahtumineen, kokemuksiineen, pelkoineen ja ahdistuksineen oli vienyt mennessään sanat. Kysymyksiinkään ei löydy vastausta. Huomisesta ei tiedetä mitään. Kuin puoliuudessa pyörivät mielessä kotoa lähtö, sodanään, hidas ja hankala pakomatka. Hyvin tuoreessa muistissa on saapuminen Ähtäriin, ensimmäiseen ja vain kesän aikaiseen asuinpaikkaan juhannusviikolla...Hiljaisen kylän oudoista tulijoista hämmentyneet asukkaat. Kaikkialla kukkivat pihlajat. Järvi, ranta, savusauna sen rannalla ja savusta vettä vuotavat silmät.

Asumisen ahtaus ja arkisten asioiden erilaisuus. Outo hapankalan haju pihapiirissä, kun aitan ovi aukaistiin

ja suola kahvissa. Heinänteon aikana lähisuolla kypsyneet keltaiset lakat. Ensimmäiset kouluviikot. Supistettua koulua sanoivat sen olleen. Jotain outoa ja vierasta siinä oli, jotain vaikeasti ymmärrettävää. Mutta eihän se ollutkaan oma koulu, jonka alkamista olin jo

Matti ja Elina Selosen perhe koolla v. 1943 kotitalonsa edessä Päiväkivessä. Oik. Matin äiti Hetti-mummo. Isä-Matti oli kesällä 1944 sodassa ja muut hevosmatkalla kohti uutta kotia.

innokkaasti ehtinyt odottaa.

Niin- ja radio ja sieltä tulevat uutiset, jotka tuntuivat naulitsevan aikuiset paikalleen monta kertaa päivässä. Kaikkien aikuisten vakavat ilmeet niitä kuunnellessa. Silloin tuli aina halu juosta rantaan tai ojien varsille etsimään mansikoita.

Mummo hyräili hiljaa. Siihen nukahdtaa alun toisella vuodella oleva pikkusisko. Väsymys painaa kaikkien luomia. Ensin tultu Ähtärin Jauhojärven kylästä asemalle ja sieltä junalla Vilppulaan ja edessä on vielä pitkä, hevoskyydillä taitettava taival Ruovedelle.

Matkanteko jatkuu. Tien varrella tulevien puiden varjot pitenevät. Onneksi ensimmäiset varjot tulevat näkyviin. Tullaan kylään. Jossain vilahtaa järvi. Se tuo heti mieleen oman kotirannan ja nostaa palan, vaikeasti nieltävän palan kurkkuun. Sitten tie kiertää kylään pistävän lahden poukaman ja kaartaa kulkemaan sen toista rantaa. Mäen rinteessä näkyy suuri, punainen rakennus.

– Tuo taitaa olla mei uus koulu, sanoo mummo.

Ei se oo mei koulu, se on Päiväkives, vastaan kuin hädässä..

Tie kapenee yhä ja nyt lepät tien varrella tuntuvat kuin tavoittelevan kärryillä istuvia, väsyneitä matkalaisia. Sieltä leppien alla näkyy sieniä.

– Katsoha ko on paljo sienii, yrittää mummo rohkaista

Lahoavien kasvien ja kostean lepikein tuoksu tuntuu ilmassa. Ilta alkaa jo hämärtyä. Milloin oikein ollaan perillä olen jo kysymässä, mutta sitten tie sulkee portti. Isosisko hyppää tielle. Avaa portin ja suljettuaan sen uudelleen juoksee sitten kärryjen perässä jonkin matkaa. Tie päättyy talon pihaan. Siinä se nyt on, talo, johon meidän pitäisi asettua. Oikeastaan pihassa on kaksi asuinrakennusta. Toinen pitkä ja vaalea. Melkein kuin oma koti, käväisee mielessä. Toinen on pieni harmaa mökki. Viilentyvässä ja hämärtyvässä syysillassa, vieraassa pihassa, jäykistynein jäsenen laskeuduimme alas kuormasta. Piha on hiljainen. Ketään ei näy missään. Äiti aitoo hevosen puomiin. Odottelee vielä jonkin aikaa. Oikaisee sitten selkensä suoraksi ja lähtee sitä vaaleaa taloa kohti. Pysähtyy vielä kuin voimia kerätäkseen ja lähestyy sitten taloa. Silloin ovi aukeaa. Joku tulee ulos ja osoittaa kädellään harmaata mökkiä, kääntyy ja katoaa kuin oviaukon nielaisemana. Silloin mummo huomaa mökin seinustalla kukkivat kosmoskukat.

– Katsokaa kui sorjast viel kukkit, vaik on jo näi syksy, sanoo mummo ja pyyhkii poskille valuvia kyyneleitä.

– Tulkaaha lapset, mäännä tuppaa.

Ebba Penttilä os. Selonen

Kun talvisota syttyi

Tämä on tositarina erään evakkotytön matkasta kotiseudultaan Vuokselan Alholasta tuntematomiin oloihin.

Sieltä ne tulivat, moottorit pauhaten matalalla lentäen, venäläiset maa-taistelukoneet kotikyläni Vuokselan kunnan Alholan kylän ylle Karjalan kannaksella joulukuun 1. päivän aamuhämärissä.

Edellisenä päivänä oli nuori suojeluskuntalainen käynyt ilmoittamassa talosta taloon, että on annettu yksi vuorokausi aikaa lähtöön. Tämän jälkeen on kylän oltava tyhjä ja naisten, lasten sekä vanhusten on pyrittävä pois sodan jaloista.

Äitini alkoi leipoa, piti saada evästä mukaan. Illan hämärtyessä vanhempani peittelivät neljä lasta rekeen. Mukaan pantiin heiniä ja kuroja Urho-hevoselle. Myös muuta tavaraa laitettiin mukaan, kuten lämpimiä vaatteita. Eihän siihen yhteen rekeen ihmisten lisäksi kovin paljon muuta mahtunut.

Silloin joulukuun ensimmäisenä päivänä 1939 alkoi karjalaisten Via Dolorosa- kärsimysten tie.

Vanhempani vaelsivat koko matkan Vuokselasta Vilppulaan hevosella. Matka kesti kolme viikkoa. Muistan

äitini kertoneen, että milloinkaan ei kielletty matkalaisia yöpymästä. Aina löytyi tilaa jostakin.

Itse en ollut mukana tuolla "huviajelulla". Olin jo iso tyttö 13-vuotias. Lähdin seuraavana päivänä naapurin emännän ja hänen kolmen pienen lapsensa kanssa lähimmälle rautatieasemalle, josta pääsimme junalla matkaan.

Junamatka oli yhtä kaaosta, mutta kaikesta huolimatta olimme kaksi vuorokautta myöhemmin Vilppulassa. Aikanaan sain yhteyden perheeseenkin.

Niin - eilen tuli siis kuluneeksi 60 vuotta siitä, kun talvisota syttyi. Ihmettelen joskus, että kuinka ihmeessä ne tapahtumat muistaa niin hyvin, kun jälkeenpäinkin tapahtuneita on ehtinyt unohtaa. Ehkä ne olivat niin järkyttäviä, ettei niitä ole mielestä saanut pois.

Viime vuosina rajan avauduttua olen käynyt monta kertaa entisellä kotiseudullani. Matkan kohokohta on aina se, kun riisun kenkäni ja huljuttelen jalkojani lapsuuden uimarannassa Vuoksen Liuhaniemessä. Se on ihana hetki.

Juureni ovat siellä kauniissa Karjalassa. Sitä kauneutta mitä edustavat järvet ja lehdot, eivät voi ihmiset riistää.

Haapamäellä 20.11.1999

Miina Koskela os. Pohjalainen

Liuhaniemen uimarannan maisemaa 2000-luvulla.

Jäähvyäiset kotiseudulle

**Aiheena
Karjalasta lähtö
vuonna 1944**

Nyt tänne jäävät armaat kotikunnaat, lintuin laulut kotilehtojen. Niin monin verroin maksettu on lunnaat, työn vaivat jätän unhoon, kaipausta en.

Myös tänne jäävät vihannoivat pellot, heijastukseen ruskon kultaisen. Ei laiturilla soita karjan kelloit. huhuilut eivät kaiu karjapaimenten.

Vien aittakivelle nyt vielä ruokaa, eineen teille kotipääskysien, jo varhain kaikki siivet tännetuokaa ja laulut kotikoivuun, laulut lintusein.

Näin viimehetki oman orren alla, sydänalaa oudon tunnun luo. Voi kylmä puistaa, tuulet maailmalla. Jo rahi vieras kuinka - unta mulle tuo.

Ei ikuisia liene taivahalla kaukaisimmat kiertotähdetkään. Taas tähti lensi alas smmumalla ja illan viime rusko häipyi hämärään.

Nyt outo tunne täyttää sydämeni lähtiessäni täältä kauas pois. Siis hyvästi nyt kotikultaseni, mun täällä herttaisempi elää ollut ois.

Nyt tuntematon taival minne johtaa, minne kohtaloni viimein vie? Kointähti sama pääni yllä hohtaa, vaan edessä on outo, tuntematon tie.

Emil Virkki

**Seuraava
Suvannon Seutu
ilmestyy maaliskuun
taitteessa
Aineistojen on oltava toimituksessa 15.3. mennessä.**

VIRKIN VIRKKEET

Ajankäytön hallinta on taitolaji

Alkuvuonna monet asiat vaativat suunnittelua ja aikataulutusta. Olen yrittänyt tulla toimeen ajatusvoimin kirjaamatta asioita kalenteriin. Tähän asti olen tullut toimeen ja toistaiseksi elämää haittaavia unohduksia ei ole sattunut. Säännölliset rutiinit muistaa

toki parhaiten eli neljä kertaa viikossa tapahtuvat vesijuoksut uimahallissa. Ruokakaupassa käyntejä ei tarvitse muistaa, sillä jääkaappiin kurkistaminen riittää. Muut kotihommat hoituvat aina tarpeiden ja mielitekojen kautta vaihtelevalla menestyksellä. Sitähän se on tämä oloneuvoksen olo ja elo.

Harrastuksista moni saa vaihtelua elämään, ihmiskontaktit pitävät mielen vireänä ja erilaisten kirjallisten tehtävien parissa on puuhastelua riittämiin.

Vuoksela-asioiden osalta vuosi on lähtenyt käyntiin perinteisesti. Hallituksen ensimmäisessä kokouksessa järjestäytymisasioiden lisäksi käsitelimme Vuoksela-juhlan (11.6. Hämeenlinnan Raatihuoneella) sisältöä, Sotiemme-Vuoksela matrikelihanke

etenee siten, että tämän vuoden aikana on tarkoitus saada teos valmiiksi. Saadut aineistot ovat riittävät ja nyt on sitten "Raaka" työvaihe tietojen muokkaaminen kansien väliin.

Eräänä hankkeena on myös meneillään Vuoksela sijaitsevan sankarihauta-alueella olevan Vuoksela-puiston ehostaminen ja täydentäminen. Sankarivainajien muistomerkki on saanut olla rauhassa ja tarkoituksena on saada alueelle lisäyksenä sinne siunattujen talvi- ja jatkosotien sankarivainajien nimetiedot.

Monen mielessä on tulevana kesänä käydä kotikonnuilla, ehkä tutustua laajemminkin Kannaksen nähtävyyksiin joko sotiemme taistelupaikkoihin tai perehtyä erilaisiin kulttuuripaikkoihin

Vuoden 2006 Vuoksela-seuran toimintaa

Seuran hallitus kokoontui Hämeenlinnassa 14.1.2006. Puheenjohtajana jatkaa Taisto Virkki ja sihteerinä Laila Saario. Varapuheenjohtajaksi valittiin Kauko Komonen.

Kokousasioina käsiteltiin

Vuoksela-juhlan järjestelyjä. Juhla pidetään 11.6.2006 Hämeenlinnan Raatihuoneella.

Jäsenmaksuperinnän käytännön toimenpiteet aiheuttivat keskustelua ja asiaan palataan seuraavassa kokouksessa. **"Sotiemme Vuoksela"-matrikelin** valmistelutilanteesta käsiteltiin

toimikunnan väliraportti ja päätettiin jatkotoimenpiteet. Tavoitteena on saada työ valmiiksi v. 2006 aikana.

Kotiseutumatkailusta keskusteltiin ja pidettiin tärkeänä seuran roolia olla mukana varsinaiseen Vuokselaan kohdentuvassa matkajärjestelyssä. Tiedossa on muitakin matkatarjontoja, kuten Suvannon Seudun sukututkimusryhmän matka, Kesäpäivä Karjalassa-tapahtuma, erilaisia "sotapaikkamatkoja" yms. eli tarjontaa riittää.

Suvannon-Seutulehden rooli myös Vuokselaan kotiseutulehtenä todettiin erittäin hyvänä yhteistyönä Sakkolan

ja Metsäpirtin kanssa. Uusia tilauksia pyritään hankkimaan lisää.

Internet-sivuston (vuoksela-seura.fi) sisältöä on tarkoitus uudistaa ja täydentää. Tavoitteena on myös jäseneksi ilmoittautumismahdollisuus ottaa sinne mukaan.

Nuorten mukaantuloa seuran toimintaan pidettiin tärkeänä ja ponnisteluja mielenkiinnon herättämiseksi aktivoidaan.

Tekemistä riittäisi ja monenlaisia talennustöitä olisi tarjolla. Jos olet kiinnostunut tulemaan mukaan, voit antaa palautetta vaikkapa seuran nettisivujen kautta tai myös allekirjoittaneelle.

Taisto Virkki

taisto.virkki@luukku.com
p. 040 - 5767 22
03 - 363 1750

VUOKSELA-SEURA ry Hallitus 2006, kuva 14.1.2006. Eturivi, vas. Taisto Virkki (pj), Veikko Juvonen (kunniapj), Laila Saario (siht.). Takana vas. Raija Paavilainen, Ritva Laine, Kauko Komonen (varapj), Raija Jyrinki, Veerti Uosukainen, Heikki Virkki, Aimo Kymäläinen, Ossi Tukia, Kaisu Pasanen, Martta Repo, Anu Pirttilahti.

tai -alueisiin. Tulevana kesänä on myös tarjolla "KESÄPÄIVÄ KARJALASSA" -juhla eli yhteistapaaminen Käkisalmen linnan pihassa entiseen tapaan. Tapahtumaan liittyy myös Laatokan risteily. Matkareittejä on monia tarjolla. Yksi ajoreitti kulkee Vuokselaan, Sakkolan ja Pyhäjärven maisemissa toisena matkapäivänä ennen juhlaa Käkisalmissa eli 29.7. Mukana matkalle on suunniteltu asiantuntijaa, jolle sota-ajan tapahtumat ovat tuttuja. Matka jatkuisi Laatokkaristeilyllä.

Vuoksela-Seuran toimintasuunnitelmaan kuuluu Vuokselaan kohdistuvan kotiseutumatkailun edistäminen. Kolmen päivän matkaohjelma ja ajankohta pyritään saamaan sovituksi tammikuun aikana.

Yhdessä olemme vahvempia - pitää monessa asiassa paikkansa. Sakkolan, Metsäpirtin ja Vuokselaan kesken on saatu pää avattua tiedonvaihtoon ja myös jotain konkreettistakin on syntynyt. Ensi kesän Karjalan Liiton kesäjuhilla Haminassa on tarkoitus esitellä pitäjämme yhteisellä foorumilla.

Laajempaa yhteistyötä on tehty meidän kolmen pitäjän lisäksi yhteistyötä myös Raudun ja Pyhäjärven kesken. Kaksi kertaa vuodessa olemme viiden pitäjän kesken palaveroineet.

Keskusteluissa on tullut myös esiin jäsenmaksujen perintä, joka on alkuvuoden keskusteluaihe miten toimitaan ja millaisilla jäsenkirjeillä tieto saatetaan oikein kentällä ymmärretyksi.

Suvannon Seutulehden sisällön suh-

teen mielestäni mielenkiintoa ja luetavuutta on lisännyt, kun on määritelty teema-aiheet eri numeroihin. Toivoo sopii, että se aktivoisi myös lukijoita muistelemaan teemaan liittyviä omia muistoja. Ottakaapa yhteyttä eri pitäjien yhteyshenkilöihin.

Perinteitä kunnioittaen elämme sydäntalvenaikaa ja vanhoja sanontoja tutkien löydämme paljon elämänvii-sauksia..

"Alku työn kaunistaa, lopussa kiitos seisoo".

Antoisia lukuhetkiä

Taisto Virkki

Arepyhän ilta päätti vuoden 2005

Perinteisessä vuokselalaisten joulun ja uudenvuoden väliin ajoittuvassa Arepyhäiltä tapahtuma 28.12.2005 Karjalatalon Sortavala-salissa oli mukana 26 henkilöä. Joulukahvituksen valmistelusta huolehti seuran sihteeri Laila Saario ja tarjoilussa avustivat Jokisen ja Toivosen Marjatat. Tapahtuman avauspuheenvuorossa Taisto Virkki lausui muistonsanat edesmenneiden seuran kunniajäsenten Paavo Junttilan ja Paavo Liskin toiminnasta vuokselalaisuuden eteen tehdystä työstä ja muistoa kunnioitettiin hetken hiljaisuudella.

Siunaustilaisuuksissa seuran puolelta oli edesmenneitä muistettu kukkaistevahdyksin ja seuran kunniapuheenjohtaja Veikko Juvonen muisteli tapahtumia yhtenä tervehdyksissä mukanaolleen.

Illan tapahtuma noudatti muuten perinteistä ohjelmaa, jossa joululaulujen myötäilemänä saimme nauttia karjalampiirakoiden ja monenlaisten kahvileipien ja pipareiden makunautinnoista.

Kuulimme lisäksi puheenjohtaja Virkin esittämänä viime kesän Vuokselamatkan kuulumisia sekä tulevia vuokselatapahtumia v. 2006. Puheensorinasta päätellen kerrottavaa oli kaikilla ja hyvillä mielin vaihdettiin kuulumisia.

Onnistuneen tilaisuuden koossapitämisestä huolehti perinteiseen tapaan seuran kunniajäsen, kotiseutuneuvos Väinö Ryyppö, jonka mieliin painuvi-

Tunnelma oli jouluisen lämpöinen.

en päätössanojen jälkeen laulettiin Maa on niin kaunis -laulu.

Kokonaisuutena mukava päätös v. 2005 Vuokselasioissa mukana olleena. Lämmin kiitos vielä kerran, ystävät! -TV

Osa tilaisuuden osanottajista ja pöydän päässä Väinö Ryyppö. Puhumassa Veikko Juvonen.

Metsäpirttiseura järjestää

15.2. Tarinailta Karjalatalon Sortavalasalissa alkaen klo 18.00.

28.2. Kukkien lasku Larin Parasken patsaalla klo 11 ja sen jälkeen Vaskelan runonlaulajien ja tietäjien patsaalla, Helsingin ortodoksisella hautausmaalla.

15.3. Kevätkokous ja tarinailta Karjalatalon Sortavalasalissa alkaen klo 18.00.

25.3. Metsäpirttiläisten tapaaminen Karjalatalon Galleriassa alkaen klo 12.00.

8.4. Suvannon seudun sukututkijat Karjalatalon Galleriassa alkaen klo 14.00.

19.4. Taipaleen taistelijat vie-railevat tarinaillassa alkaen klo 18.00.

5-8.5. Talkoomatka Metsäpirttiin hautausmaata kunnostamaan.

9.-12.6. Talkoomatka Metsäpirttiin hautausmaata kunnostamaan.

30.6.-3.7. Pitäjäjuhlat Met-säpirttiin.

4.-6.8. Nuorisomatka Metsäpirttiin, nuorten matkat alennettuun hintaan.

Ilmoittautumiset matkoille ja tiedustelut: seuran sihteeri Ilmi Pesonen p. 09-694 6309.

TALVISODAN PÄÄTTYMISESTÄ 66 VUOTTA.

Muistotilaisuus Mynämäellä Säästöpankin kerhohuoneistossa 11.3.2006.

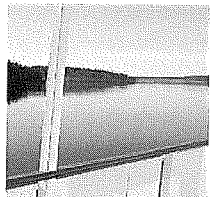
Kokoontuminen kukkalaitteiden laskua varten Mynämäen kirkkomaalla klo. 13.00.

Juhlapuheen pitää Eero Laurila. Runsaasti ohjelmaa ja juhlakahvit.

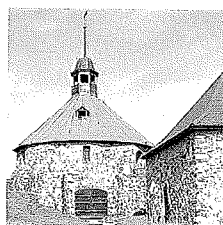
"KESÄPÄIVÄ KARJALASSA" -juhla

Pitäjäseurojen yhteistapaaminen Käkisalmen linnan pihassa 29.7.

Tapahtuman järjestävät Karjala-lehti ja eri pitäjä-seurat yhdessä. Matkaohjelmista on varaa valita. Matkaan voi liittää risteilyn Laatokalla ja käynnit Valamossa, Konevitsassa, Pähkinälinnassa sekä piipahtaa Pietarissa.

Voitte myös lähteä pitäjäseurojen matkaan ja keskittyä sukulais-entisiin asuinsijoihin tutustumiseen, sekä osallistua Käkisalmen linnan pihalla pidettävälle "Kesäpäivä Karjalassa" -juhliille. Juhlapuheen pitää Karjalan Liiton toiminnanjohtaja TT Hannu Kilpeläinen ja juhlan juontaa Karjala-lehden päätoimittaja Antti O. Arponen

REITTI 5

27. - 30.7., 4 päivää (Sakkola)

Ryhmänjohtaja Hannu Turkinen

LAATOKAN RISTEILY, KESÄPÄIVÄ KARJALASSA -juhla ja KOTISEUTURETKI SAKKOLAAN
Narva-Vesilahti-Lempäälä-Tampere-Lahti-Kouvola-Viipuri-Pietari-risteily Laatokalla
(29.-30.7. yö Sakkolan Kiviniemessä htl Green Village)
Hannu Turkinen puh. 040 5814 398, (03) 3752 525

Hinta alk: 438€/hlö/D2-hytti

REITTI 7

28. - 31.7., 4 päivää

Matkanjohtaja evi Heikki Marttinen

SOTAHISTORIAA KANNAKSELLE, KOTISEUTURETKI VUOKSELAAN, KESÄPÄIVÄ KARJALASSA -juhla ja RISTEILY LAATOKALLA
Tampere-Forsaa-Tammela-Hämeenlinna-Helsinki-Lappeenranta-Viipuri-Sakkolan Kiviniemi
(28.-29.7. yö Sakkolan Kiviniemessä htl Dobry Los (ent. Vuoksa))

Hinta alk: 438€/hlö/D2-hytti

REITTI 8

28.-31.7., 4 päivää (Kiviesmäki/Metsäpirtti)

KOTISEUTURETKI, KESÄPÄIVÄ KARJALASSA -juhla ja RISTEILY LAATOKALLA
Narva-Vesilahti-Lempäälä-Tampere-Lahti-Kouvola-Viipuri-Sakkolan Kiviniemi
(28.-29.7. yö Sakkolan Kiviniemessä htl Green Village)
Markku Nuora 0400 637 730

Hinta alk: 438€/hlö/D2-hytti

LomaLinja

Aleksanterinkatu 29, 33100 Tampere
p. (03) 3140 3310, (03) 3140 3300
lomalinja@lomalinja.fi www.lomalinja.fi

KUOLAN JA KALOTIN RUSKALOISTO 6.-12.9.

Kuusamo - Salla - Kantalahti - Murmansk - Petsamo
- Zapoljarnyj - Nikkeli - Kirkkonniemi - Nuorgam -
Utsjoki - Ivalo - Sodankylä - Rovaniemi - Puolanka

- Matkanjohtaja Teuvo Saharinen
- Ryhmänjohtaja Hannu Turkinen

618€

LISÄTIETOJA:

Hannu Turkinen 040 5814 398

Varaukset:

LomaLinja

Aleksanterinkatu 29, 33100 Tampere
p. (03) 3140 3310, (03) 3140 3300
lomalinja@lomalinja.fi www.lomalinja.fi

Vesilahden Liikenne

Myllytie 58, 37370 NARVA
p. (03) 373 7300, 0400 637 730
f. (03) 373 7430
info@vesilahdenliikenne.net

18.3.2006 TEATTERIMATKA JYVÄSKYLÄÄN, TUNTEMATON SOTILAS

- Teatterilippu, illallinen ja bussikuljetus
- Hinta 60 €/hlö
- Klo 8.30 Narva – 9.00 Lempäälä – 9.30 Tampere. Näytös klo 13.00
- Ryhmänkerääjät: Hannu Turkinen ja Vesilahden Liikenne

13. - 14.5.2006 TEATTERIMATKA SEINÄJOELLE, SOUND OF MUSIC

- Teatterilippu, illallinen, hotellimajoitus ym.
- Hinta 110 €/hlö
- Ryhmänkerääjät: Hannu Turkinen ja Vesilahden Liikenne

18. - 21.5.2006 KIRVESMÄKIKERHON MATKA KARJALAAN

- Myös muut ovat tervetulleita mukaan.
- Ryhmänkerääjät: Aulis Ukkonen ja Airi Touru

25. - 28.5.2006 LEMPÄÄLÄ-OPISTO, MATKA VENÄJÄLLE

- Petroskoi ja Kizin saari
- Ryhmänkerääjät: Lempäälä Opisto

2. - 4.6.2006 MATKA SAKKOLAN HOVINKYLÄÄN

Ryhmänkerääjät: Soini Hartikainen

17. - 20.6.2006 KURIKAN JA PELTOSEN SUKUJEN MATKA SAKKOLAAN

- Ryhmänkerääjät: Sirpa Kurikka

26. - 29.6.2006 VESILAHDEN YLÄASTEEN OPPILASKUNNAN MATKA KARJALAAN

- Sakkola ja Terijoki
- Ryhmänkerääjät: Vesilahden yläasteen oppilaskunta, Tapani Pietilä

30.6. - 3.7.2006 METSÄPIRTTI-JUHLAT

- Sakkola ja Metsäpirtti
- Kirvesmäki-kerhon juhlatmatka, mutta myös muut tervetulleita mukaan
- Ryhmänkerääjät: Airi Touru ja Vesilahden Liikenne

1. - 4.7.2006 MATKA KANNAKSELLE

- Kohteita mm. Terijoki, Kronstadt, Kuolemanjärvi, Sakkola ja Käkisalmi
- Ryhmänkerääjät: Hannu Turkinen ja Vesilahden Liikenne

6. - 9.7.2006 VULLIN SUVUN MATKA SAKKOLAAN

- Ryhmänkerääjät: Pekka Vulli

10. - 14.7.2006 AUNUS JA AUNUKSEN KARJALA

- Ryhmänkerääjät: Vesilahden Liikenne ja Anneli Nurmi

17. - 20.7.2006 HAPARAISTEN NUORISOSEURAN MATKA SAKKOLAAN

- Meno- tai paluumatkalla risteily Saimaan kanavalla
- Ryhmänkerääjät: Harri Pajari ja Hannu Turkinen

27. - 30.7.2006 KESÄPÄIVÄ KARJALASSA

- Risteily Laatokalla ja juhla Käkisalmissa 29.7.
- Ryhmänkerääjät: Hannu Turkinen ja Lomalinja

6.8.2006 SAKKOLA-JUHLAT JUUPAJOELLA

- Vesilahden Liikenne järjestää bussikuljetuksen juhlille reittiä Vesilahti-Lempäälä-Tampere-Orivesi

10. - 13.8.2006 ÄÄNINEN - LAATOKKA - SUOMENLAHTI

- Ryhmänkerääjät: Vesilahden Liikenne ja Lomalinja

6. - 12.9.2006 KUOLAN JA KALOTIN RUSKALOISTO

- Ryhmänkerääjät: Vesilahden Liikenne ja Lomalinja

*Kesän Karjalan-matkoja
myös seuraavassa Suvannon
Seudussa!
Lähetä tiedot toimitukseen
15.3. mennessä.*

Kannakselle/Vuokselaan 2006

Vuoksela-Seuran 28. - 31.7.2006 matkaan sisältyy käynti Vuokselaan ja "KESÄPÄIVÄ KARJALASSA"-juhla Käkisalmen linnan pihalla. Juhlan jälkeen Laatokalla laivaristeilyllä Konevitsaan ja Valamoon, joissa opastetut ohjelmaosiot. Laivamatka jatkuu Pähkinälinnan linnoitusmaahan kautta Pietariin, josta lähdemme kotimatalle.

Lisätietoja ja varauksia ottaa vastaan Taisto Virkki.

Johannes Ryypön jälkeläiset kotiseutumatkalla Vuokselassa

Viime talvena tuli joidenkin serkusten kesken puheeksi Vuokselan retken suunnittelu ja alkukesällä Nummelan Annikan lakkaissa todettiin, että elokuussa löytyi ensimmäinen viikonloppu, joka sopisi kaikille.

Niinpä Matti Ryypö ja Merja Volkov lupasivat pyytää tarjoukset matkatoimistoista pikkubussista kuljettajineen ja majoituksesta Pietarissa. Lähtijöitä löytyi 12 henkeä, joista kaikki 8 serkusta ovat Vuokselan Virkkilän Katsaniemessä eläneen Johannes Ryypön lastenlapsia ja loput 4 heidän puolisoita: (ikäjärjestyksessä) Irma Jokela Vihdistä (Sulon tytär ja ainoa -40 luvulla syntynyt, muut ovat 50-luvulla syntyneitä), Marketta Jurvainen Espoosta (Niilon tytär), Tapio Nummela Jokioisilta (Mairen poika), Matti Ryypö Forssasta (Niilon poika), Heli Nummela Forssasta (Mairen tytär),

Merja Volkov Helsingistä (Eilan tytär), Antero Hauta-aho Tampereelta (Hiljan Poika) ja Jarmo Säröaho Tampereelta (Ailin poika). Puolisot oli mukana Matilla, Anterolla, Tapiolla ja Helillä.

Tsaarin aikaan 1880-luvulla syntyneet Ryypön 3 veljestä Mikko, Johannes ja Matti elivät perheineen ja viljelivät vierekkäisiä tilojaan Virkkilän kylässä, kunnes sota tunnettuine seurauksineen pakotti heidät lähtemään sijoiltaan.

Eri vaiheitten jälkeen perheet asettuivat Tammelaan, jossa Mikko-setä ja Johannes-isoisä ovat haudattuina, Matti-setä kuoli aikaisemmin. Me Johanneksen jälkeläiset asumme Etelä-Suomessa, Helsinki-Turku-Tampere kolmiossa.

Muutamat meistä olivat saaneet jo aikaisemmin tilaisuuden käydä juuriin etsimässä, vieläpä vanhempiensa kanssa, jotka olivat eläneet parhainta nuoruuttaan Karjalassa ennen sotia.

Useampia kertoja kotikylässä kävivät Aili ja Niilo sekä yhden kerran Sulo, jonka johdolla löysimmekin kotitalon kivijalan, tutun vanhan koivun, Vuokseen viettävistä peltosaroistakin näkyi vielä jälkiä.

Tämä retki tehtiin noin 15 vuotta sitten.

Tämä vanhempiemme kotitalon kivijalka meillä nytkin oli tähtäimessä, kun hiukan sumuisena elokuun aamuna (melkein ennen ylösnousua) astuimme bussiin: suurin osa Forssassa, allekirjoittanut matkan varrelta Vihdistä sekä loput kaksi serkkua Kehä III:lta, josta suuntasimme kohti itää. Eikä bussi ollut mikään pikkubussi, vaan täysimittainen linja-auto, koska liikennöitsijältä olivat pikkubussit loppuneet kesken sinä viikonloppuna! Meillä oli ruhtinaallisesti tilaa olla pitkin tai poikin, syödä eväitä ja vaikka levätä välillä.

”Vanhempamme eivät yhtään liioitelleet, kun he ylistivät kotiseutunsa luonnonkauneutta!”

Matkanjohtajina toimivat Merja ja Jarmo: Merja on venäjänkielen taitoinen ja Jarmo oli viidettä kertaa reissussa! Me muut luotimme heidän taitoihinsa ja kokemuksiinsa täysin, emmekä turhaan.

Haiketta herätti se, ettei enää ollut mukana ketään siitä sukupolvesta, jolla oli omakohtaisia muistoja Karjalasta.

Meillä oli ammattitaitoinen autonkuljettaja ja matka taittui joutuisasti. Olimme saaneet tietää, että loppumatkalla tie olisi huonossa kunnossa ja tuskin pääsisimme isolla linja-autolla perille saakka eli Vuokselan kirkolle. Niinpä pysähdyimme Kiviniemessä ja aloimme etsiä takseja. Sesonki oli kuitenkin jo ohi eikä takseja ollut päivystämässä. Merja näki paljon vaivaa saadakseen suostuteltua pari paikallista auton omistajaa lähtemään kyytiin. Totesimme Kiviniemen sillan tienoon muuttuneen paljon viime kerrasta, oli tullut ravintolaa ja torikauppaa ym. Kun viimein pakkauduimme 12 henkeä kahteen autoon, niin sitten saimmekin aikamoista kyytiä kohti Vuokselan Virkkilää. 3-4 viimeistä kilometriä oli niin kuoppaista tietä, ettemme koskaan olleet sellaista ajaneet. Lähiaikojen rankkasateet, joita oli ollut kotonakin, olivat tehneet tien melkein mahdottomaksi kulkea. Kuitenkin nämä venäläiset nuoret miehet veivät meidät perille Vuokselan kirkon luo, josta olimme aikoneetkin jatkaa jalan viimeiset 1-2 kilometriä.

Aluksi näytti, ettemme pääse ulos autoista, kun iso ja vihaisesti haukkuva susikoiria syöksyi autojen luo ja lähellä näkyi lisää koiria. Muut olivat kuitenkin kytkettyjä ja irti olevakin otettiin kiinni. Ne olivat kirkon vartijan koiria. Mies oli hyvin ystävällinen, ilmeisesti Merjan kielitaidolla oli hyvä vaikutus. Hän halusi näyttää Vuokselan kirkon myös sisältä, mitä emme aikaisemmillä kerroilla saaneet tehdä. Surulliseksihan sen näkeminen vain teki, kaikki oli rikki ja tyhjennetty.

Tässä kohdassa ajattelin, että onneksi ei ollut vanhempaa sukupolvea mukana.

Kirkon vieressä on v. 1995 paljastettu Vuokselan sankarivainajien muistomerkki, jonka äärellä kävimme.

Sitten vaan reppu selkään ja kumisaappaat jalkaan, keillä sellaiset oli ja menoksi. Meikäläistä mummoa vähän hymyilytti ensikertalaiset 50-lukulaiset, jotka olivat varustautuneet kevyin sandalein ja lyhyin housuin ja puseroin. Muistin ennestään, että pusikot olivat tiheät ja ruoho pitkää, mutta tällä kertaa ne vasta tiheät olivatkin. Edellisellä kerralla kävimme alkukesällä ja nyt oli elokuu, samoin vuosia oli kulunut eikä pusikoille oltu tehty mitään. Jarmo muisti kuitenkin reitit ja matkaa isoisän talon paikalle Katsaniemeen oli muistimme mukaan vain reilu kilometri. Alkumatka olikin helppokulkuista tietä, mutta sitten metsikkö tiheni ja polkukin katosi ja lopuksi oli vastassa korkea metalliaita. Aidan oli ilmeisesti rakentanut paikallinen mies vapaa-ajanasuntonsa ympärille. Merja jututti miestä ja hän kertoi paikalla olevan jopa villisikoja, jotka tuppaavat syömään heidän perheensä kasvattamat perunat maasta. Hän ei kuitenkaan pystynyt kertomaan, miten pääsisimme suomalaisen Johannes Ryypön (1887-1946) kotipaikalle. Emme muistaneet kuullemme ennen, että täällä olisi villisikoja.

Arvelimme olevamme 300-400 metrin päässä, joten päätimme olevamme perillä kotona. Matti oli hankkinut matkan varrella Pysähtyessämme pari pulloa kuohuviiniä ja kohotimme maljat siinä rauta-aidan takana vanhempiemme ja esivanhempiemme kunniaksi!

Iltapäivä oli jo pitkällä, kun palasimme Kiviniemeen ja lähdimme kohti Pietaria, jossa Merjan ja hänen miehensä Boriksen opastuksella vietimme illan sekä seuraavan päivän. Saimme tutustua todelliseen miljoonakaupunkiin samalla Kotiseutumatkalla. Paluumatkalla poikkesimme myös Viipurissa, jossa teimme tuliaisostoksia

Matkan jälkeen totesin jälleen samoin kuin edellisellä Kannaksen käynnilläkin: vanhempamme eivät yhtään liioitelleet, kun he ylistivät kotiseutunsa luonnonkauneutta!

Irma Jokela o.s. Ryypö
Vihti

Nuoret halusivat Karjalan kunnaita katsomaan

Viime kesänä suuntasimme Nurmijärveltä kohti Sakkolan Häitermaata allekirjoittaneen serkun Iisakki Kuisman johdolla. Matkalaisia oli parikymmentä, sukulaisia keskenään ja suurin osa nuoremmasta sukupolvesta, josta aloite matkan tekoon oli lähtenyt.

Kiviniemeen ennätimme majoittumaan jo iltapäiväksi. Suunnitelmissa oli retkilounas Häitermaassa Suvannon rannalla, joka oli Iisakin entinen kotiranta. Eväät ja kahvi maistuivat. Lämmin iltapäivä vierähti rattoisasti Suvannon rannan maisemissa, hyttysparvesta huolimatta. Tapasimme Iisakin entisessä kotipihassa siellä asuvia henkilöitä, myöhemmin tulkin välityksellä kuulumiset tulivat ymmärretyiksi.

Seuraavana päivänä katsastimme entisen kansakoulumme, joka toimi nyt kesäsiirtolana. Lapset olivat kiinnostuneita, yhteistä kieltäkin löytyi muutama sana. Koulu oli edellisestä käyntikerrasta ränsistyneempi.

Osa ryhmästä katsasti Iisakin johdolla entiset niityt ja metsät. Ihmetystä herättivät metsän mahtavat männyt. Kiinnostavaa aluskasvillisuutta löytyi myös.

Matka jatkui Käkisalmeen, jossa tutustuimme paikalliseen torielämään. Torilta miesväki löysi ”muodikkaita” kenkiä. Sukkien myyjälle reilu ostos tiesi varmaan viikon myyntituloa.

Poikkesimme myös Käkisalmen linnan murien sisäpuolelle. Majapaikkaan palattiin Sakkolan kirkonmäen kautta.

Kotimatka sujui joustavasti, Viipurissa pysähdyttiin. Matkalaiset olivat tyytyväisiä ja pirteitä.

Mikä oli sitten tämän matkan anti? On vaikea kuvitella, minkälaisen kuvan on kukin saanut aikaisemmista oloista ja ympäristöstä, missä vanhemmat ja esivanhemmat kotiseutunsa rakensivat. Kiinnostus sukujuuria kohtaan on arvokasta ja lämmittää siellä syntyneen mieltä. Uskon, että vehreät maisemat, Suvantojärven välke ja täydessä kukkarunsaudessaan hehkuvat omenapuut antavat kehyksen omalle mielikuvalle.

Aino Kuisma

Kuvassa vasemmalta: Matti Ryypö (takana), Tuija Ryypö, Antero Hauta-aho (takana), Jarmo Säröaho, Riitta Hauta-aho (Jarmon takana), Irma Jokela, Heli Nummela (takana), Marketta Jurvainen, Tapio Nummela (takana), Marja-Leena Nummela, Merja Volkov.

Kelja taistelujen muisto säilyy

Keljan taistelujen viimeinen asevelijuhla vietettiin Tampereella 27.12.2005. Paikalle saapui vielä viisi talvisodan veteraania. Taipaleen rintaman ja ehkä koko talvisodan kulun ratkaisseiden taistelujen muistoa aiotaan jatkossa kunnioittaa perinneyhdistyksen voimalla. Veteraanit ovat tilaisuuksien kunniavieraita viimeiseen mieheen. Juhlia on vietetty jo vuosikymmenten ajan, joka toinen vuosi.

Erillinen Pataljoona 6 sai tapaninpäivänä 1939 käskyn lähteä häätämään Suvannon rantamille Sakkolan Keljaan tunkeutunutta vihollista, jolla oli ylivoimainen mies- ja asemäärä käytettävissään. Runteenmäen rinteillä, Satumetsässä, oli jo joulunpyhät käyty ankaria taisteluja, mutta venäläisten sillanpääasemaa ei saatu hajalle. Ratkaisu saatiin kahdella rynnäköllä 27.12. Vaikka ilman tappioita eivät suomalaisetkaan selvinneet, kovempi kohtalo oli vihollisella, joita laskettiin kaatuneita noin 2000 henkeä Suvannon jäiltä ja rantamilta.

– ErP6:sta on sanottu, että se oli parhaimmillaan, kun se voi tehdä rajun hyökkäyksen. Tämä tuli todeksi myös talvisodan jouluna; miehet lähtivät, vaikka tiesivät, että kaikki heistä eivät palaa, totesi asevelijuhlissa juhlapuheen pitänyt kunnallisneuvos **Teuvo Viskari**, sotaveteraaneja itsekä.

Erillinen Pataljoona 6 perustettiin Karjalan kannaksella YH:n aikana lokakuussa 1939. Pataljoonaan kuului Kaukolan, Räisälän, Sakkolan ja Käkisalmen miehiä, yhteensä 1055 henkeä.

– Nämä miehet puolustivat kotia, perhettä, isänmaata ja kristinuskoa. Osa heistä taisteli konkreettisesti kotikonnuillaan, mikä varmasti nosti motivaatiota, muistutti Viskari.

– Suomen puolustuksessa oli oltu jo rauhan aikana kaukonäköisiä – sotatarjoituksia oli pidetty samoissa maastoissa, joten paikat tunnettiin ja tiedettiin, miten siellä toimia. Ja nämä

Satumetsän sankareita oli vielä neljä paikalla Keljan päivän muistojuhlissa Tampereella. Edessä Yrjö Raaska (vas.) ja Mikko Puputti, takana Viljo Mannikainen (vas.) ja Väinö Poutanen.

miehet olivat koulutettuja ja taitavia sotilaita, muistutti Viskari.

Asevelijuhlan veteraanit muistavat vaihe vaiheelta sota-ajan tapahtumat – niitä eivät vuosikymmenetkään ole pyyhkineet pois.

– Jotkut asiat muistaa jopa tunti tunnilta, kuvailee Pyhäjärvellä syntynyt, sittemmin Sakkolassa asunut Viljo Mannikainen.

– Keljassa oli kovat paikat, ja monta kertaa muulloinkin talvi- ja jatkosodassa, toteaa Erillisessä Metsolan patterissa palvellut Yrjö Raaska.

96-vuotiaan Viljo Mannikaisen ja 92-vuotiaan Yrjö Raaskan ohella asevelijuhlissa oli paikalla kolme muuta talvisodan kävijää: Räisälästä lähtöisin olevat Mikko Puputti, 90, ja Väinö Poutanen, 85 sekä Kaukolasta syntyisin oleva Niilo Paavilainen, 85.

Veteraanien ohella juhlatilaisuuteen otti osaa lähes sata henkeä, joten kunniaakaan pataljoonan muistolle on edelleen vaalihoitoja.

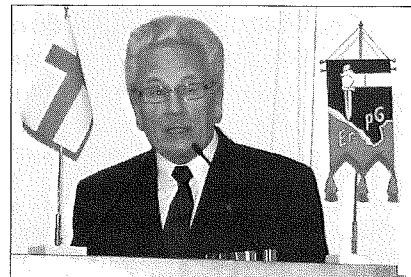
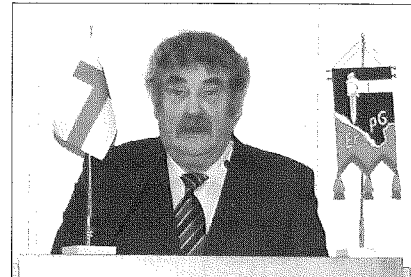
– Pataljoonan muisto säilyy perinnetilaisuuksien muodossa, vakuutti ErP6:n perinneyhdistyksen puheenjohtaja

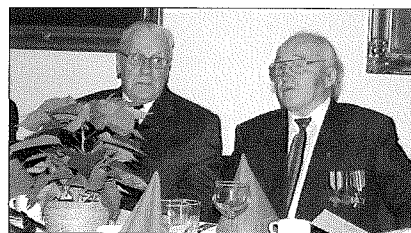
Perinneyhdistyksen puheenjohtaja Hannu Turkkinen toivotti juhlapuhuja Teuvo Viskarin tervetulleeksi.

Seppelpartio vei tervehdyksen tamperelaiselle sankarihaudalle. Seppelenviejinä toimivat Paavo Salonen ja Tapio Puusniekka.

Säätiöiden tervehdyksiä: Kaukolan Tauno Pessi (yläkuva) ja Räisälän Heino Paavilainen.

Juhlaväkeä: Viljo Pitkänen (vas.) ja Väinö Leppänen Sakkolasta.

Hannu Turkkinen.

Viimeiseen asevelijuhlaan saatiin myös tervehdykset Kaukola-, Räisälä- ja Sakkola-Säätiöiden edustajilta.

– Velvollisuutemme on kertoa talvisodan ihmeestä ja yhtenä uljaimmista muistaa ErP6:n tarina, summasi Heino Paavilainen Räisälästä.

Kaukolan tervehdyksen tuonut Tauno Pessi toi myös terveiset 90-vuotiaalta Tauno Auviselta, joka on Kaukolan viimeinen ErP6:n veteraani.

Sakkola-Säätiön puheenvuoron käyttänyt Hannu J. Paukku totesi, että talvisodalla oli ratkaiseva merkitys koko Suomen tulevaisuudelle.

– Varsinaiset itsenäisyystaistelumme käytiin tuolloin, eikä 1917. Sotien vaiheista pitää aina kertoa nuoremmille sukupolville, tuumaili historianopettaja.

Juhlaan kuului edesmenneitten kunnioittaminen hiljaiselle hetkellä sekä seppelpartion lähettäminen sankarihaudalle. Paavo Salosen ja Tapio Puusniekan muodostaman seppelpartion saatteli matkaan pastori Ari Paavilainen.

Juhlaohjelmassa oli isänmaallista ja sotilaallista musiikkia, laulua ja runonlausuntaa. Musiikkipuolesta vastasi komeasti musisoivat Kotkien Veteraanisoittajat Andreas Schultzin johdolla. Yksinlaulua esitti reservin kapteeni Mauri Vesanto säestäjänään majuri Simo Horelli. Rakkaudentunnustuksen isänmaalle lausui Kirsi Lius.

Karjalaisten laululla alkanut juhlallinen tilaisuus päättyi Sillanpään marssilauluun ja Veteraanin iltahuutoon.

Neuvottelut jatkuvat Keljan muistomerkistä

ErP6:n perinneyhdistyksen pj. Hannu Turkkinen kertoi, että Keljaan suunnitellun muistomerkin aikaansaaminen etenee yhteistyössä venäläisviranomaisien kanssa. Heille on jo esitelty **Eero Pilvinien** muotoilema pienoismalli, ja patsaan paljastusjuhla valmistellaan heinäkuulle 2007, jolloin Karjalassa on tarkoitus pitää myös Sakkola-Säätiön 60-vuotisjuhla.

– Seuraava säätiöiden neuvottelu asiasta on tarkoitus käydä helmikuussa Käkisalmissa, kertoo viranomaisyhteyksiä hoitava Hannu J. Paukku.

– Ilman hyvää yhteistyötä ja vi-

rallisia sopimuksia ei patsasta voida pystyttää.

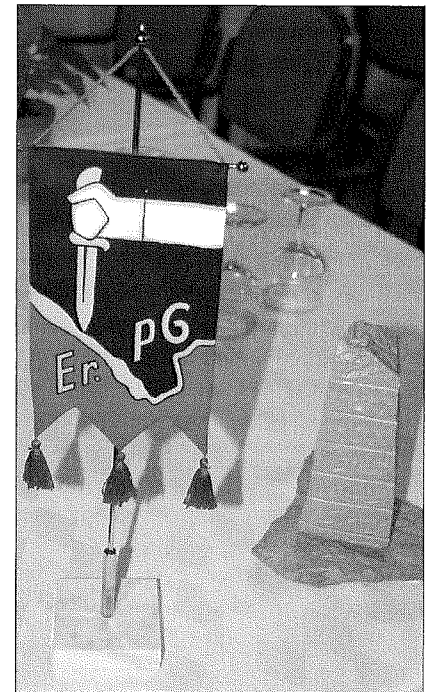
Sankaritekoja myös siviilissä

Juhlapuhuja Teuvo Viskari painotti, että sodan koettelemukset olivat koko kansan kärsimys, jonka ei enää koskaan soisi toistuvan.

– Eipä silloin voinut vaimo soittaa kännykällä puolisolleen, missä olet, mitä kuuluu. Ei ylipäättään edes tiedetty, oliko puoliso rintamalla elossa, mutta toimittava oli silti. Karjalaisten oli pakattava lapset ja isovanhemmat evakkoon, vaikei tiennyt, mistä seuraavan kerran saa katon päänsä päälle. Henkilökohtaisia urotekoja, psyykkistä ja fyysistä kestävyyttä vaadittiin muiltakin kuin aseveljiltä. Sotien läpikäynti on sen ajan ihmisten suuri selviytymistarina; periksi ei annettu siviilielämässäkään, ei kapinoitu, vaan luotiin tyhjistä uusi elämä. Tässä on tuleville polville vaalittavaa ja opiksi otettavaa.

– Sotaveteraanien viesti tuleville polville on, että rakentakaa ja kehittäkää tätä maata sovussa ja yhteisymmärryksessä – ja olkaa tarvittaessa valmiit puolustamaan sitä, vaikka sotaa meistä ei kukaan halua.

Marjo Ristilä-Toikka

ErP6:n viiri ja luonnos Keljaan suunnitellusta patsaasta.

Pärekeinu Riihiössä – ja sotapoikien hyiset hetket Laatokalla

O n ihmeellistä, että sotamuistot tulevat mieleen, vaikka aikaa on kulunut jo yli 60 vuotta. Olin kuntoutuksessa Ikaalisissa; ei siellä paljon sotajuttuja kerrottu, mutta viimeisenä päivänä ruokaillessa oli puhe työttömyydestä. Sanoin, että tehtäis sellainen keinu niin kuin meillä oli Lappalaisen mäessä, niin työttömyys loppuisi laakista. Keinusta lähti pitkä tanko pärehöylään, ja aina kun keinu laski, niin päre tuli. Keinussa oli aina neljä miestä keinumassa.

– P- -hana, olitko sinäkin siellä – minäkin olen keिनunut sillä keinulla! Oltiin Sutelassa ja Muotialan mäessä, samat paikat olen kiertänyt.

Nyt alkoi juttu luistaa, mutta minun oli lähdeävä kotiin.

Tästä tuli kuitenkin mieleen talvisodan aikana Laatokan jäällä tapahtunut kahden sotilaan tarina. Silloin oli Laatokan rannalla vain muutamia vartiopaikkoja, ja kun Laatokka jäättyi ja tuli lunta, niin hiihrettiin varmistuslatu kauas jälle toiseen vartiopaikkaan, ja taas toiseen – siitä näki, oliko kukaan mennyt tai tullut ladun poikki.

Yhtenä aamuna kaksi poikaa lähti Taipaleen suunnasta ylöspäin latua hiihtämään. Pakkasta oli yli kaksikymmentä ja taivas pilvetön. Poikien hiihdettyä noin puoliväliin etummainen pysähtyi äkkiä ja toinen ajoi melkein päälle.

”Mitä sinä nyt?” ”No kato.” Selältä tuli latu ja jatkui suoraan rantaan. Pojat tutkivat latua ja päättelivät jälkien tulevan selältä päin, ainakin kaksi hiihtäjää. He päättivät lähteä katsomaan ja hiihtivät innoissaan toinen toisella ja toinen toisella puolen latua. Eivät muistaneet kysyä, että jos näkyy jotain poikkeavaa, on palattava lähimmälle vartiopaikalle ilmoittamaan.

Puoli kilometriä ennen rantaa alkoi olla ahtojäättä ja aina suurenvat rökkiöt, mitä lähemmäs rantaa tuli. Kulku

Tauko päretehtaalla. Kirjoittaja Aku Viskari nojaa keinuun tukipuuun.

alkoi olla jo hankalaa, kun yhtäkkiä kuului konekiväärin päräys. Pojat olivat jäässä silmänräpäyksessä. Sen jälkeen ei kuulunut mitään pitkään aikaan. Pojat yrittivät ottaa kivääriä selästä, mutta kun yhtään liikahti, niin silloin pärähti ja tuli jäitä silmille.

Toisella vartiopaikalla ihmeteltiin, miksei latupartiota tullut, ja otettiin yhteyttä puhelimellakin – kyllä se lähti aamulla kuten aina. Nyt tuli vipinää ja kummastakin päästä lähtivät hiihtäjät ladulle. Puolivälissä huomattiin suksien

jäljet, ja alkoi isompi operaatio, joka kesti iltaan asti. Pojatkin pääsivät pois ilman pahempia paleltumisvammoja.

Se vaan oli mysteeri, miten säilyivät hengissä muutaman kymmenen metrin päässä jäällä. Ainoa selitys on aurinko, joka nousi juuri ja paistoi suoraan silmille. Olen tästä kuullut puhuttavan, mutta en tiedä asian todenperäisyyttä. Toinen pojista elää vielä, hän varmaan voisi kertoa tapahtumat seikkaperäisesti alusta loppuun.

Aku Viskari

Sakkolan Vilakkalasta

Rotuporsaat suksilla vuorokauden ympäri

Sakkolan hiihtomaine ei ole tänä käänpäivänä kuopattu: Lempäälässä tammikuuisena viikonvaihteena järjestetty 24-tunnin hiihto houkutteli ladulle myös Sakkolan rotuporsaiden joukkueen.

Hanketta virittelivät jo viime vuonna Lemmetin serkukset Reijo ja Reino, Aapo ja Juho Lemmetin poikia Petäjäjärven kylältä. Tänä vuonna toive toteutui, ja vuorokauden ympäri sivakoitavaan kuntotapahtumaan Sakkola sai ensimmäistä kertaa oman joukkueen. Joukkue erottui komeasti muista numerolapuvin suksivista – rotuporsaat sivakoivat pitäjän porsasliivillä varustettuna!

24-tunnin hiihtoja on suksittu sakkolalaisten sijoituspitäjässä Lempäälässä jo 18 kertaa.

– Innokkaita hiihtäjiä Sakkolan joukkueeseen löytyi oikein mukavasti – varahiihtäjiäkin olisi ollut, kiittelee joukkuetta kasannut Reijo Lemmetti.

Murtomaahiihdon puolestapuhujana toimivassa kuntotapahtumassa oli mukana 28 joukkuetta, yhteensä 507 hiihtäjää. Määrä oli tapahtuman ennätys. Kierrettävänä oli 2,5 kilometrin lenkki, ja joukkueet vaihtoivat hiihtäjiä pääsääntöisesti tunnin välein. Tapahtumaa suosi leuto talvisää.

Sakkolan sivakoijat hiihtivät hienosti jaetulle yhdeksännele sijalle 28 joukkueen porukasta, vaikka leikkimielellä mukana oltiin. Sakkolalaisille kertyi 130 kierrosta eli 325 kilometriä vuorokauden kuluessa.

Joukkueen ikähaitari vaihteli 79-vuotiaasta Manne Kuismasta 12-vuotiaisiin Vili ja Roope Kuismaan. Porukkaan vauhtia laitoi muun muassa paraolympialaisista ja näkövammaisten MM-kisoista mitaleja napsinut Sisko Kiiski, Kalervo Nuoran tyttäriä. Avausosuuden hiihti Esa Virtanen, joka äidinisää on kuulemma Sakkolassa kutsuttu ”sika-keisariksi”.

– Hiihtoporukan järjestelyissä ilmeni monia hauskoja juttuja kunkin karjalaisesta taustasta, toteaa Reijo Lemmetti.

Marjo Ristilä-Toikka

Reino Lemmetti (vas.) seuraa, kun Manne Kuisma vaihtaa viestiliiviä Roope Kuismalle.

Puolenyön viestinvaihtajat Lari Toikka ja Antti Karojärvi (oik).

Sakkolan hiihtojoukkue

24h-viestissä suksineet Sakkolan rotuporsaat. Nimen edessä kellonlyömä, millä lylynlykkijä oli ladulla:

18-19 Esa Virtanen
19-20 Reijo Lemmetti
20-21 Lasse Lemmetti
21-22 Raimo Lemmetti
22-23 Ismo Ristilä
23-24 Antti Karojärvi
24-01 Lari Toikka
01-02 Lari Toikka
02-03 Tapio Kuisma
03-04 Tuomo Kuisma
04-05 Timo Turkkinen
05-06 Esko T. Koironen

06-07 Erkki Holtinen
07-08 Rauno Lemmetti
08-09 Eero Pilviemi
09-10 Tuomo Turkkinen
10-11 Reino Lemmetti
11-12 Sisko Kiiski
12-13 Tuomo Kuisma
13-14 Kati Eskola
14-15 Kyösti Kuisma
15-16 Jari Kuisma
16-17 Vili Kuisma
17-18 Roope/Manne Kuisma

KUOLLEITA

Eila Aron muistolle

Sairaanhoidon opettaja ja kättilö Eila Aro, o.s. Paukku, kuoli 2.11. Espoossa 73-vuotiaana. Hän oli syntynyt 10.10.1932 Sakkolassa, Karjalan Kanaksella, josta oli joutunut lähtemään evakkoon talvi- ja jatkosodan aikana.

Karjala säilyi Eila Arolle rakkaana,

ja hän vieraili siellä useaan otteeseen lastensa ja lastenlastensa kanssa. Hän toimi aktiivisesti Sakkola-Seurassa ja sen hallituksessa, muun muassa seuran puheenjohtajana. Eila Aro kuului myös Sakkola-Säätiön valtuuskuntaan.

Eila Aro teki pitkän uran sairaanhoidtajana ja kättilönä, toimien Kättilöopiston apulaisjohtajattarena ja Espoon kaupungin terveydenhoitajana. Hän jäi eläkkeelle vuonna 1993.

Vielä perheen perustamisen jälkeenkin Eila Aro opiskeli ja kehitti jatkuvasti ammatillista osaamistaan. Hän kannusti myös lapsiaan ja lastenlapsiaan opiskelemaan. Suomeen saapuneita ulkomalaisopiskelijoita hän tuki majoittamalla heitä kotiinsa.

Vastuullisen työn ja suuren perheen ohella Eila Aro oli kiinnostunut yhteisten asioiden hoitamisesta. Hän oli Liberaalisen kansanpuolueen kaupunginvaltuutettuna Espoossa 1973-84. Eila Aro toimi kaupunginvaltuuston toisena varapuheenjohtajana ja oli myös kaupunginhallituksessa. Käräjäoikeuden lautamiehenä Eila Aro oli vuosina 1968-77. Hänelle myönnettiin herastuomarin arvonimi.

Eila Aro vaikutti niin kaupunkisuunnittelu- kuin vaalilautakunnassakin. Hän kuului myös Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskuntaan. Eila Arolle myönnettiin Espoo-mitali vuonna 1983.

Politiikan lisäksi Eila Aro toimi aktiivisesti kotiseurakunnassaan organisoiden muun muassa Yhteisvastuukeräystä ja lähetyspiirejä. Toimiminen muiden ihmisten hyväksi lähellä ja kaukana oli hänelle luonteenomaista.

Eila Aron puoliso oli assyriologian ja seemiläisten kielten professori Jussi Aro. Perheeseen syntyi seitsemän lasta, ja Eila Arosta tuli kahdenkymmenen yhden lastenlapsen rakastettu mummi ja kahden lapsenlastenlapsen isomummi.

Eila Aro arvosti juuriaan ja kunnioitti perinteitä. Herännäinen kristillisyyks oli hänelle tärkeää, mutta koti oli avoin myös muiden kulttuurien ja uskontokuntien edustajille. Eila Aro muistetaan suvaitsevaisuudestaan, karjalaisesta iloisuudestaan ja lämpimästä suhtautumisesta ihmisiin.

Maria Leidenius

Kirjoittaja on Eila Aron tyttärentytär

**Pitäjämme
internetissä:**

www.vuoksela-seura.fi

www.metsapirtti.net

www.sakkola.fi

KANNAKSEN KAUNISTA JA KARUA HISTORIAA

Tilaa nyt lahjaksi itsellesi ja muille historiankirjojamme muovikantisina näköispainoksina edullisesti:

”Hovinkylä 1911 – 1991”, kertomuksia ja valokuvia Sakkolan nuorimmasta kylästä, nyt 240 sivua, joista uusia, ennen julkaisemattomia 80 sivua. Hinta 35,- euroa + pk.

”Hovinkylä 1911 – 2001”, tehty kylän 90-vuotis juhlakirjaksi, sekä Petäjäjärven hovin, ja koko eteläisen Kannaksen lahjoitusmaatalonpoikien kunniaksi. Hinta 35,- euroa + pk.

Hovinkylä – Ojaniemi 1924 – 2004”, tehty samana vuonna aloittaneiden yhteisen kansakoulupiirin ja Petäjäjärven emäntäkoulun 80-vuotisen historian muistoksi. Lähes 400 sivua, tietoja yli tuhannesta kannakselaisesta, kymmenistä suvuista ja taloista ja satoja valokuvia tai karttoja. Hinta 40,- euroa + pk.

”Suvannon laaksoa ennen ja nyt”, postikortteja kotiseudun kauneimmista maisemista. Hinta 3,- euroa + pk 8 kappaleen erissä, joko kaikki erilaisia tai vain haluttuja kohteita.

Tilauksia toivomme
puhelimella tai kirjeellä:

Meeri Häkkinen
p.(09) 8011381,
Katajatie 8,
02360 Espoo.

Soini Hartikainen
p.(03) 6751482,
Jähkyentie 66,
14700 Hauho.

KUOLLEITA

Selma Karja, o.s. Kekki, syntyi 16.7.1901 Sakkolassa, kuoli 3.12.2005 Huittisissa.

Joulukuun 19. päivänä kokoonnuimme Huhtamon kauniiseen kirkkoon saattamaan sukumme vanhinta, Sakkolan ja Huittisten iäkkäintä henkilöä. Saapuvilla olivat tädin toivotat, hänelle läheisimmät ihmiset. Siunauksen toimitti kirkkoherra Simo Laitila.

Sinne jäi Selma-täti lepäämään kauniin, runsaan kukkakummun alle, hankien keskelle Huhtamon hautausmaalle. Olemme saattaneet tädin Ikuiseen Jouluun.

Muistotilaisuudessa Huittisten seurakuntakeskuksessa lauloimme tädin mielivirsiä kirkkoherran johdattaessa

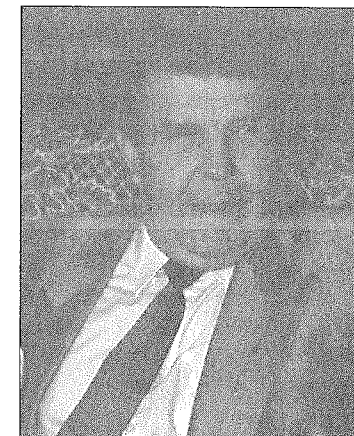
tilaisuutta. Hän oli ollut mukana jo monessa tädin syntymäpäiväjuhlassa. Selma-täti pysyi henkisesti virkeänä ja seurasi elämää ympärillään ja kyseli päivän tapahtumia aivan loppuun asti. Erikoisen tärkeitä olivat hänelle nel-

jännien polven pienet ”linnunpojat”, Minnan ja Jarin pienokaiset.

Tädin 100-vuotisjuhlassa kuulimme tädin aloittaneen elämäntaipaleensa kaksikiloisena keskos-kaksospuolikkaana, ja siitä se elämä jatkui pitkälle toiselle vuosisadalle. Sitä vastoin toinen puolisko, poika, menehtyi jo ensimmäisellä vuosikymmenellään. Tähän voimme todeta: Herra on antanut meille elämän, Hänen kädessään on myös lähtömmme hetki.

Selma-tätiä lämmöllä muistaen

Martta Pajari

Veljeni, Klaus Leo Saksanen kuoli Tampereella 11.11.2005, 75-vuotiaana sairastettuaan syöpää monia vuosia.

Hän syntyi Sakkolassa Riiskan kylässä 21.12.1929 Väinö ja Anna Saksasen poikana. Leon siunasi 3.12. pastori Matti Huotari Lamminpään kappelissa.

Muistotilaisuus oli Rauhanportissa. Tilaisuudessa pastori Huotari soitti Järnefeltin kehtolaulun. Leoa oli muistettu monin adressein. Poikansa Kari muisteli puheessaan isäänsä lämmöllä.

Minä olin kirjoittanut Leon elämästä kronikan ja esitin sen muistotilaisuudessa, joka päättyi pasturin huilulla soittamaan ”Maan korvessa kulkevi lapsosen tie.”

Viikon päästä kannoimme Leon uurnan Lamminpään hautausmaalle. Samaa aikaan kurjet lensivät etelään.

Sisaresi Kaarina

Manu Systä, syntynyt 20.9.1937, kuoli 12.12.2005 Punkalaitumella. Hän oli lähtöisin Sakkolan Ojaniemestä, vanhemmat olivat Lovisa, o.s. Karvanen, ja Väinö Systä.

Rakas äitimme, mummmumme ja isomummmumme

Selma Karja

o.s. Kekki

s. 16.07.1901 Sakkola
k. 03.12.2005 Huittinen

Kiittäen ja kaivaten
Helmi ja Voitto
Saimi ja Alpo
Elina
Eija
Jari, Minna, Matias
Maria ja Johannes

Anja ja Keijo
Sukulaiset ja ystävät

*Kiitos sulle, Jumalani,
armostasi kaikesta,
jota elinaikanani
olen saanut tuntea.
Kiitos sulle kirkkahista,
keväisistä päivistä.
Kiitos myöskin raskahista
syksyn synkän hetkistä.*
(Virsi 341)

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa.

Lämmin kiitos osanotosta.

Kiitos kaikille Äitimme hoitoon osallistuneille.

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

Veikko Karvonen 80 vuotta

Suomen kaikkien aikojen paras maratoonari, Sakkolan Petäjärveltä syntyisin oleva Veikko Karvonen täytti 80 vuotta 5. tammikuuta Turussa.

Karvosen loisteliaas urheilu-ura oli parhaimmillaan koko 1950-luvun kestänyt menestys. Juoksijana hiihdostakin kiinnostunut evakkopoika aloitti Saarijärvellä nuorten maastajuoksun piirinmestaruudella. Ensimmäisen maratonin hän juoksi 1949. Maamme kärkekaartiin hänet listattiin seuraavana vuonna Miehikkälän SM-maratonin hopeasijan jälkeen.

Turun postilaitoksen esimiehenä työskennellyt ja eläkepäiviäänkin Turussa viettävä Karvonen juoksi kaikkiaan 35 maratonia, joista voitti 15, oli yhdeksän kertaa toisena ja vain kerran kuudetta sijaa alempana.

Brysselin EM-kisoissa 1950 Karvonen hävisi niukasti 32 sekunnilla ja sijoittui toiseksi. Maailmalla kysyttiin, kuka Karvonen, eikä hän kovin tunnettu ollut kotimaassakaan.

Vuonna 1951 Turkuun muuttanut Karvonen alitti kolme kertaa silloin haamurajana pidetyn 2.30, voitti Suomen mestaruuden ja valittiin maan parhaaksi urheilijaksi.

Suuria odotuksia suuntautui Karvosen olympiavuonna 1952. Harjoitusleirillä Ranskassa niksahdi kuitenkin neljännen selkänikaman välilevy ja mies joutui lepoon. Olympialaisiin hänet kuitenkin valittiin. Karvonen juoksi oman ennätyksensä 2.26.42. Pronssi jäi puolen minuutin päähän.

Vuoden 1956 olympialaisissa Melbourne'ssa oli helpepäsi. Karvonen juoksi loppuun puolitajuttomana pronssille. Sen jälkeen ei Suomi ole vielä kukaan saanut olympiamitalia maratonilla.

Karvosen juoksijaura jatkui menestyksellisesti niin koti- kuin ulkomaiden-

Maratoonari vailla vertaa

Veikko Karvonen seppelöitynä Turussa 1957. Kuva Petäjärvä-kirjasta.

kin kisoissa, joissa maailman parhaat pitkämatkanjuoksijat olivat mukana.

Suurimman maineen Karvosen sanotaan kuitenkin saaneet huippu-urheilijan kunnian ohella maailmanmatkaajana: hän voitti Enschedessä 1951, Ateenassa 1955, Fukuokassa 1955 (kahdesti toinen) sekä kuuluisalla Bostonin maratonilla 1954 (kahdesti toinen). Niinpä laskettiin, että 1960-luvun alkaessa hänellä oli eniten lentokilometrejä suomalaisista urheilijoista.

Suomen parhaaksi urheilijaksi Karvonen valittiin jo 1951 ja kakkoseksi EM-vuotenaan 1954. Suomen mestaruuksia tuli 1951 ja 1954, muina vuosina viisi mitalia ja huonoinkin sijoitus oli kuudes. Pohjoismaiden maratonmestari hän oli kolmena vuonna 1951-55. Lyhyempien matkojen voittoja tuli tukuittain.

Arvostettu brittiläinen urheilun ekspertti Roger Gynn laati 1970-luvun lopulla arvostetun maailman kaikkien aikojen parhaista maratoonareista uran pituuden, tasaisuuden ja arvokisamenestysten mukaan. Kärjessä oli sisukas postimies Suomesta, Turusta – ja Sakkolasta!

Tukholman EM-kisoissa 1958 Karvonen oli kuudes. Ne kisat olivat samalla

jäähyväiset arvokisoille. Viimeisen maratoninsa hän juoksi 1959 ja tuli neljänneksi.

Veikko Karvonen on palkittu myös Pro Finlandia -mitalilla.

Esko Karonen

Lähteet:

Matti Hannus (toim.):

Tuhat tähteä, WSOY 1983

Lauri Järvinen: Suomenmaa

5.1.2006

Petäjärvä-kirjassa Karvosen tarina

Sakkolan Petäjärvestä valmistui vuoden 2004 lopussa kirja. Kyläkirjan antimiin kuuluu ainutlaatuinen osio maratoonari Veikko Karvosen urheilu-urasta, jonka hän on itse muistiin merkinnyt. Mukana on myös runsaasti valokuvia maratoonarin merkkihetkistä.

Petäjärvä-kirjaa voi tilata SUVANNON Seudun toimituksesta p. 040 730 2622. Kirjan hinta on 30 euroa + lähetyskulut.

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

75 vuotta täytti Iisakki Kuisma, syntynyt 1.2.1931 Sakkolan Häitermaassa. Vanhemmat olivat Aino ja Manu Kuisma.

Iisakki Kuisman nykyinen kotipaikka on Nurmijärvi. Siellä hänellä oli sora-firma, josta hän jäi eläkkeelle 1990. Eläkkeelle jääminen antoi aikaa kullanhuuhton harrastamiseen. Kymmenen vuotta hän on viettänyt kesät asuntovaunussa Lapin valtauksella.

Lukuisiin kisoihin osallistuneena hänellä on palkintoja kotona runsain mitoin. Viime syksynä maailmanmestaruuskisoissa Etelä-Afrikassa Iisakki Kuisman huuhdonta huipentui maailmanmestaruudeksi. Kullanhuuhton maailmanmestaruuskisat ovat syksyllä 2006 Tankavaarassa, jossa sakkolaisjuurinen maailmanmestari puolustaa titteliään.

Kari Ollikaiselle (s.20.11.1955) myönnettiin Suomen Yrittäjien timanttinen ansioristi hänen 50-vuotissyntymäpäiväjuhlissaan. Kari on perustanut Ollikaisen Hirsirakenteen ja johtanut sitä yli 30 vuotta. Karin isä, Arvi (Mikon poika) Ollikainen, oli kotoisin Sakkolan Ojaniemestä. Ansioristin kiinnitti Seppo Salovaara (kuvassa vasemmalla) Pirkanmaan Yrittäjistä.

Vuoden 2006 ruoka ja leivonnainen:

Kaalikeittoa ja piimäkakkua

Karjalan Liiton naistoimikunta on valinnut vuoden 2006 ruuan ja leivonnaisen. Helppotekoiset kaalikeitto ja piimäkakku ovat molemmat maistuvia karjalaisia perinneruokia.

Vuoden ruuan ja leivonnaisen valinnalla halutaan pitää esillä karjalaista ruokaperinnettä ja saada myös nuorempaa väkeä hyvän suomalaisen ruuan äärelle. Naistoimikunnan puheenjohtaja kotitalousneuvos Aira Viitaniemi toteaa: – On tärkeää opettaa karjalaista ruokakulttuuria nuorille ja opastaa heitä juhlien järjestämiseen. Silloin voimme viettää hetken karjalaisissa tunnelmissa ja myös muistoissa.

Kaalijauheliha-keitto

n. 1 ½ kg kaalisuikaleita

n. 400 g porkkanasuikaleita

2 isoa sipulia
suolaa
mustapippuria
laakerinlehtiä
tuoretta timjamia
tuoretta rosmariinia
3 l vettä
3-4 kpl lihaliemikuutioita
500 g jauhelihaa

Suikaloi kaali ja porkkana sekä kuutioi sipuli. Laita kaali, porkkana ja vesi kattilaan ja kiehua. Lisää keittoon lihaliemikuutiot ja anna vihannesten kypsyä. Pane mausteet harsopussiin ja lisää kattilaan. Freesaa sipulikuutiot pannulla ja ruskista jauheliha. Kun kaali ja porkkana ovat kypsiä, lisää keiton joukkoon myös sipuli ja jauheliha. Anna kypsyä vielä hetki, tarkista maku ja lisää vielä tuoretta timjamisilppua ennen tarjoilua.

Piimäkakku

3 dl piimää
2 dl sokeria
2 dl siirappia
1 dl sulatettua leivontarasvaa
6 dl vehnä jauhoja
½ tl soodaa
½ tl kanelia
½ tl neilikkaa

Sekoita piimä, rasva, sokeri ja siirappi. Yhdistä mausteet ja sooda jauhoihin. Siivilöi kuivat aineet taikinaan koko ajan hyvin sekoittaen. Kaada taikina jauhottettuun vuokaan ja paista 175 asteessa noin tunti.

Maistuvia hetkiä karjalaisen ruuan parissa!

Huittisten Karjalaiset 60-vuotiaaksi

Huittisten Karjalaiset ry vietti viime syksynä 60-vuotisjuhlaan, seuran virallinen perustamispäivä on 26.6.1945. Yhdistyksessä on tällä hetkellä noin 200 jäsenperhettä. Huittisiin sijoitettiin aikanaan yli 1000 henkeä Vpl. Pyhäjärveltä ja noin 220 henkeä kolmesta kylästä Sakkolasta. Myös muista Kanaksen pitäjistä jäi siirtolaisia sodan jälkeen asumaan Huittisiin.

Huittisten karjalaiset ovat toimineet kuluneiden vuosikymmenien aikana erittäin vilkkaasti. He ovat vaalineet vanhoja karjalaisia perinteitä kunniakkaasti, kyykkää on pelattu kesäiltoina, taitavat karjalaisnaisten kädet ovat pyöritelleet piirakoita, on osallistuttu karjalaisten juhliin ja rientoihin niin kotipaikkakunnalla kuin muissakin karjalaisten kokouksissa. Paikallinen väestö on niinkään tutustuttu ja saatu mukaan karjalaisuuden vaalimiseen. On voitu vilpittömästi todeta, että karjalaisuus toi uusilla asuinsijoille toiminnallaan suuren rikkauden.

Juhlan tervetuloitovotuksen esitti Huittisten Karjalaisten puheenjohtaja

Reino Äikiä, joka puheessaan palasi seuran toimintaan kuluneiden vuosikymmenien aikana.

Juhlapuheessaan Pyhäjärvellä syntynyt eversti evp. Antero Pärssinen selvitti sukututkimuksen kiehtovaa maailmaa. Pärssinen totesi, että karjalaisten sukujen tutkiminen on huomattavasti helpompaa kuin esimerkiksi satakuntalaisten tai muiden maakuntien. Karjalassa ihmisillä oli selkeät sukunimet, kun taas muualla, kuten Satakunnassa, käytettiin asuinpaikkakuntaan perustuvaa nimeä. Eversti Pärssisen mukaan sukututkimus tulee Suomessa yhä lisääntymään, apuna tietotekniikka ja internet.

Sakkola-Säätiön tervehdyksen juhlaa toi Matti Naskali, joka nuoruudessaan asui Huittisissa edustaen mm. A-luokan urheilijana Lauttakylän Lujaa.

Huilunsoittoa esitti niinkään vahvasti sakkolaisjuurinen nuori Saana Naskali. Teologian opiskelija Harri Kiiski lauloi veljensä Petri Kiiskin säestämänä. Karjalan tyttö Elli Marjamäki esitti lausuntaa.

Satakunnan Karjalaseurojen piirin

puheenjohtajan Jouko Hämäläinen toi juhlaan piirin tervehdyksen kiittäen Huittisten Karjalaisia erittäin vireästi toiminnasta. Menestystä on saavutettu niin piirijärjestön kuin valtakunnallissakin kilpailuissa.

Piirin puheenjohtaja jakoi myös Karjalan Liiton ansiomerkit seuraaville seuran jäsenille:

hopeinen ansiomerkki Merja Inkinen, Heikki Kiiski, Kristiina Kaasalainen, Senja Kiuru, Ritva Viskari, Aira Lähteenmäki ja Jorma Kuronen, pronssinen Erja Kiiski, Yrjö Inkinen, Pauli Paukku, Maili Huppunen ja Marja-Liisa Heinonen. Muistolahjan juhlassa saivat Helvi Äikiä, Taina Pärssinen, Vilho Viskari ja Elli Marjamäki.

Muistorikkaan juhlan päätössanat esitti seuran varapuheenjohtaja Paavo Punkari toden, että Huittisiin eri pitäjistä tulneiden siirtolaisten yhteistoiminta on sujunut erinomaisesti yhteisten kohtaloiden myötä.

Paavo Punkari

Karjalan Liiton ansiomerkein ja muistolahjojen juhlassa kiitetyt.

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön kotiseutulehti vuodesta 1957. Ilmestyy 8 kertaa vuodessa.

Toimitus: Suvannon Seutu,
Rautasemantie 375,
37500 Lempäälä

Päätoimittaja

Marjo Ristilä-Toikka, Lempäälä
Puhelin 040 730 2622
tai (03) 374 8 448 iltaisin
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Metsäpirtin yhdyshenkilö

Ilmi Pesonen,
puh. 09-694 6309 tai 040730 6166
ilmi.pesonen@welho.com

Vuokselan yhdyshenkilö

Taisto Virkki, Tampere
p. 03 - 363 1750, 0400-576722
taisto.virkki@luukku.com

Toimituskunta

Esko Kallonen, Eero Koppanen,
Ritva Koski, Juha Kuisma,
Hannu Paukku, Aila Alanen,
Ilmi Pesonen, Taisto Virkki

Tilaushinta 20 euroa/vuosikerta.

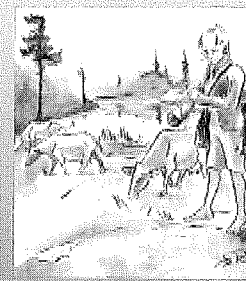
Ilmoitushinnat 0,20 euroa
palstamillimetri (+alv 22%)

Julkaisija: Sakkola-Säätiö **Kirjapaino:** Koski-Print, Valkeakoski

PETÄJÄRVI

Sakkolan pitäjässä
Karjalan kannaksella

Petäjäjärven kylän elämää

Tilaa nyt lahjaksi

Petäjäjärvi-kirja!

30 euroa kpl + postikulut.
430 sivua, 270 valokuvaa!

Tilaukset:

Marjo Ristilä-Toikka
p. 040- 730 2622

Teuvo Kuparinen
p. 09-801 5617

Yrjö Raaska p. 03- 3739 541

Ritva Koski p. 03- 3739 728

Putkiliike

P. Nuora Ky

37560 KULJU

Puh. 367 6100

SEURAAVA SUVANNON
SEUTU ILMESTYY
MAALIS-HUHTIKUUN
TAITTEESSA

Tilaukset Suvannon Seudulle

Tilaa pitäjälehti Suvannon Seudun, vuosikerta 20 euroa!

Nimi:

Osoite:

Lahjatilauksen saaja:

Palautetaan osoitteella: Suvannon Seutu, Rautasemantie 375, 37550 Lempäälä.

Tai tilaa sähköpostitse: marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

SAKKOLA-SÄÄTIÖ

Hannu Turkkinen,
hallituksen puheenjohtaja,
Turkkisentie 12, 37550 Lempäälä,
puhelin 040-5814398 tai
03-3752525
hannu.turkkinen@kotiportti.fi

Aaro Viskari, varapuheenjohtaja
Helsingintie 32, 37560 Lempäälä,
p. 03-3676 190, 0400-836656

Matti Naskali, sihteeri,
Rautaranta 8, 28400 Ulvila,
p. 02-538 0855, 0500-721902
matti.naskali@mknpalv.inet.fi

VALTUUSKUNTA

Hannu J. Paukku, puheenjohtaja,
Harjatie 5, 32210 Loimaa
p. 02- 762 8152, 0500-741296
hannu.paukku@punkalaidun.fi

Esko Kallonen, varapuheenjohtaja
Kukkolantie 4, 37560 Lempäälä
p. 03- 3676603, 040-5540747

SAKKOLA-SEURA

Risto Rantakari, puheenjohtaja
Haapaniemenkatu 16 A
00530 Helsinki p. 09- 7108 46

HOVINKYLÄSEURA

Soini Hartikainen, puheenjohtaja
Jähkyentie 66, 14700 Hauho
soini.h@surfeu.fi
p. 03 -675 1482, 0400 -207 844

PITÄJÄMME INTERNETISSÄ

www.vuoksela-seura.fi

www.sakkola.fi

www.metsapirtti.net

SUVANNON SEUTU

Sakkolan, Metsäpirtin ja Vuokselan pitäjälehti,
ilmestyy 8 kertaa vuodessa, vuosikerta 20 euroa.

METSÄPIRTTI SEURA RY

Kalevi Hyytiä, puheenjohtaja
Norppakuja 6A, 01480 Vantaa
p. 04050 22750
kalevi.hyytia@metsapirtti.net

Kimmo Laulajainen, varapj
Kaarikuja 1 A 3, 00940 Helsinki
p. 09-304 854, 040534 5062

Ilmi Pesonen, sihteeri
Porslahdentie 10 A 13,
00960 Helsinki
p. 09-694 6309, 040730 6166
ilmi.pesonen@welho.com

METSÄPIRTTIKERHOT:

TAMPEREEN

METSÄPIRTTIKERHO

Helka Korpela
Kalevan puistotie 13 C 58
33500 Tampere
p. 040565 0905
helka.korpela@kolumbus.fi

ETELÄ-POHJANMAA

Esko Lylander
Mustikkatie 1, 66400 Laihia
p. 06-4771300, 050599 7720
Mauno Hämäläinen
Vaasantie 270, 61600 Jalasjärvi
p.06-456 0482, 040527 4960

UUSIKAUPUNKI

Anneli Virtanen
Pappilankuja 15, 23600 Kalanti

0031012>KESTO /0037550

Hynnä Tauno
Kurkipolku
37550 LEMPÄÄLÄ

Erkki Hiltunen, puheenjohtaja
Kerttulinkatu 20 C 38 , 20520 Turku
puh.0505908803
Niilo Kiiski, sihteeri
Tennaritie 7, 21200 Raisio
puh. 02-4383167 tai 0503575767

METSÄPIRTTI- JÄRJESTÖT TMK

Ossi Tuokko, puheenjohtaja,
Alaverstaanraitti 6 F 106,
33100 Tampere p. 0407542738

KIRVESMÄKI KERHO RY

Aulis Ukkonen
Tunnelitie 6 A 17
02700 Kauniainen
p. 09-505 1897, 0400 522854

METSÄPIRTTI ARKISTO

Mynämäen kirjasto
Yhteyshenkilöt:
Kari Ahtiainen p. 0445843107
Markku Lemmetti
02-4310956, 050-5119720
marku2@saunalahti.fi

VUOKSELA-SEURA ry

Taisto Virkki, puheenjohtaja
Paununkatu 24, 33700 Tampere
taisto.virkki@luukku.com
p. 03 - 363 1750, 0400-576722

Laila Saario, sihteeri
Rauduskoivunkuja 6,
36600 Pälkäne
taistosaario@netti.fi
p. 03- 534 3240, 040-586 0691

Sukututkimusasiat

Pentti Warvas,
Tervatie 25, 03100 Nummela
pentti.warvas@dnainternet.net
p. 019 - 334 606

Internet-asiat (vuoksela-seura.fi)

Timo Broman, Kurkelantie 619
25460 Toija
timo.broman@kisko.salonseutu.fi
p. 02 - 739 8419, 050 - 3335152